

Veto

nummer 27

19 april 1999

Jaargang 25 - 1998-1999

afgifte : Leuven X
(weekblad - verschijnt niet van
juni tot augustus)

Belgie-Belgique
P.B.
3000 Leuven 1
2/2817

**Nieuwe Veto-reeks:
Spin-offs in Leuven**

p. 5

**Kringverkiezingen:
VRG & Klio**

p. 6

**Dossier Kosovo:
Hebt u de oplossing ?**

pp. 7-10

KU Leuven keurt Onderwijsbeleidsplan goed

Begeleide zelfstudie geeft richting aan onderwijsvisie KU Leuven

De KU Leuven neemt het concept Begeleide Zelfstudie (BZ) definitief aan als richtinggevend bij haar toekomstige beleidsbeslissingen inzake onderwijs. Tegelijk werkte de universiteit al een aantal actielijnen uit om aan die beslissing vorm te geven. Dat staat in het Onderwijsbeleidsplan, een vijftienplan dat op de Akademische Raad van negentwintig maart werd goedgekeurd. Het goedgekeurde plan is een afgezwakte versie van het oorspronkelijke plan dat op de Akademische Raad van veertien december door de dekanen werd afgeschoten. Een beslissing waarop de studenten met een scherpe open brief (zie Veto nummer 14) reageerden waarin het gebrek aan visie van de dekanen geheld werd.

In de open brief riepen de studenten de dekanen op tot een mentaliteitswijziging. Net zoals het onderzoek opgevaardeerd werd, is er ook een inhaalbeweging nodig om de kwaliteit van het onderwijs te optimaliseren. In combinatie met de veranderende samenleving en de onderwijsimplikaties daarvan, betekent dit dat de universiteit voor de belangrijke uitdaging staat deze ontwikkelingen met de nodige visie tegemoet te treden. Het antwoord van de universiteit is het Onderwijsbeleidsplan. Het plan wil haar onderwijs opbouwen op basis van het concept Begeleide Zelfstudie — niet te verwarren met begeleide zelfstudie als één van de vele werkvormen.

Het is al enkele jaren duidelijk dat het traditionele ex cathedra-onderwijs niet meer beantwoordt aan de vraag hoe kwaliteitsvol onderwijs er dient uit te zien. De kennisexplosie — elke zeven jaar verdubbelt de bestaande kennis — zorgt ervoor dat afgestudeerde universitaires geen beroepsleven lang kunnen teren op de opgedane kennis. Permanente vorming is onontbeerlijk. Leren studeren, het aanleren van de nodige (multimediale) werkvormen om zelf kennis te vergaren, wordt belangrijker dan wat men precies studeert. Studenten dienen geen vakspecialisten te worden, maar moeten "breed en kritisch inzetbaar (te) zijn in de maatschappij met haar breed spectrum van vragen, van wetenschappelijke tot etische," aldus het plan.

Docenten begeleiden de student bij zijn studie. Ook aan de KU Leuven worden al enkele jaren initiatieven genomen in die richting. Op beleidsniveau wilde men die initiatieven nu konsolideren in een globaal

onderwijsbeleidsplan waarin de 'verhoogde zelfwerkzaamheid' van de student en de 'intensieve persoonlijke begeleiding' door het academisch personeel veel aandacht krijgen. Het nieuwe onderwijsconcept moet een verdere mentaliteitswijziging in de

In vergelijking met het vorige plan is de rol van de POK's afgezwakt. Nu is het zo dat de fakulteiten beslissingsmacht kunnen doorschuiven naar de POK's, het vorige plan stipuleerde dat dit moest gebeuren. Bij de studenten bestaat de vrees dat het doku-

wijsbelasting. Het moet tot de taak van een POK horen op grondig en op langere termijn na te denken over waar een fakulteit naar toe wil. Daarin zal veel afhangen van hoe de POK omspringt met de zogenaamde sleutelmomenten. Proffen die op emeritaat gaan of de resultaten van visitaties zijn bij uitstek geschikt voor zo'n reflectie.

Om de malaise bij de academische lerarenopleiding op te lossen, stelt het plan voor om de aggregatie onder te brengen in een derdecyclusopleiding. Op dit moment wordt de aggregatie-opleiding dermate zwaar gemaakt dat ze vaak bijna niet meer te combineren is met de tweede cyclus. De dramatisch gedaalde inschrijvingscijfers zijn

GRATIS KAARTEN. Op woensdag 21 april gaat Maurice Pagnol's 'Marius', het nieuwe toneelstuk van De Onderneming, in première in Stuc. De eerste vijf mensen die op dinsdag om elf uur naar Stuc bellen winnen telkens twee gratis tickets (016/20.81.33). Lees alles over de genesis van een nieuw toneelstuk op pagina twaalf. (foto Ivan Put)

hand werken. Studenten krijgen een grotere verantwoordelijkheid in hun eigen leerproces. Docenten moeten hun werkvormen en studiemateriaal kiezen in functie van het leerproces van hun studenten.

Op basis van dit concept is een actieplan uitgewerkt dat de komende vijf jaar geleidelijk moet ingevoerd worden. De spil van het actieplan moeten de gereactiveerde permanente onderwijscommissies (POK's) worden (zie Veto 12). Deze commissies bouwen een degelijk curriculum uit en zorgt voor de dagelijkse opvolging ervan. Op een aantal fakulteiten stelt de POK nauwelijks nog iets voor. De voornaamste oorzaak is dat de POK's een adviesorgaan zijn. De Fakulteitsraad neemt de uiteindelijke beslissing. Het actieplan gaat dan ook dieper in op de verhouding tussen beiden.

ment inzake de POK's te vaag is gehouden en menig POK gewoon blijft werken zoals voor de goedkeuring van het plan. Terwijl nu eenderde van de POK uit studenten bestaat, is het nu zelfs theoretisch mogelijk dat de studenten uit de POK geweerd worden. De fakulteit kan middels haar huishoudelijk reglement voorstellen de samenstelling van de POK te wijzigen als dat ze meent dat dit de werking ten goede komt.

Sleutel

Op een goede manier gekonspieerd zullen de POK's een cruciale rol spelen in de hervorming van de curricula. Op basis van BZ zal nagedacht worden over de verhouding tussen de curricula en haar opleidingsdoelen, waardenvorming en onder-

meer dan symptomatisch. De studentenbeweging heeft zich bij monde van Kringraad — een geleding van de Leuvense Overkoepelende Kringorganisatie — altijd tegen die evolutie verzet. De studenten vinden dat het behalen van het aggregatie-diploma te combineren moet zijn de basisopleiding.

Ongetwijfeld is het Onderwijsbeleidsplan het meest ambitieuze document van het academische beleid van de KU Leuven sinds het hervormingsvoorstel van toenmalig rektor Roger Dillemans om de curricula tot tien vakken te herleiden. De moeizame totstandkoming en genuanceerde versie van het rapport maakt dat de studenten waakzaam dienen te blijven bij de concrete uitwerking van het plan.

Benny Debruyne

Mijn VAO voor jouw oude opleiding?

Door zes gespecialiseerde voortgezette academische opleidingen (VAO's) die de KU Leuven inricht, moet momenteel een extra hoog inschrijvingsgeld betaald worden, tot zo'n tweehonderdduizend frank. Dat geldt vooral voor opleidingen met een internationaal prestige. Om te bepalen welke opleidingen internationaal prestige uitstralen, komt begin mei een expertencommissie samen. Intussen bedisselen de universiteiten zelf volop over een beperking van de wildgroei aan VAO's in het Vlaamse onderwijslandschap.

Op 29 maart 1999 vond een extra academische raad plaats, met als oorspronkelijk doel het oprichten van nieuwe voortgezette academische opleidingen. Diezelfde 29 maart was evenwel een strategische datum: op 31 maart moest de lijst van de VAO's bekend zijn bij het onderwijsministerie. Voor de andere universiteiten waren deze twee dagen te kort om hun aanbod aan VAO's alsnog aan te passen aan die van de Leuvense unief.

Om deze concurrentieslag tussen de universiteiten enigzins in juiste banen te leiden was er nochtans een oplossing in de maak: ererektor Dillemans had namelijk voorgesteld om een erkenningscommissie voor VAO's in te richten. Die commissie — die zou kaderen in het onderwijsdecreet 10 zoals dat onlangs door het Vlaams Parlement werd goedgekeurd — zou dan de VAO's evalueren en beslissen of ze al dan niet mogen worden opgericht. De commissie zou beginnen werken vanaf oktober 1999, dus werd verwacht dat de universiteiten in allerijl nog een hele trits nieuwe VAO's zouden voorstellen om het oordeel van de erkenningscommissie alsnog te ontlopen, en om met een groter aanbod naar de gunst van de studenten te dingen. Zo had de Gentse universiteit bijvoorbeeld al vijftig nieuwe VAO's klaarliggen.

Voege

Voordat de geplande commissie in voege trad, kwam er evenwel een ander voorstel om het probleem op te lossen, dit keer vanuit de universiteiten zelf. Op de overlegvergaderingen van de Vlaamse Interuniversitaire Raad (Vlir), voorgezeten door de Leuvense rektor Oosterlinck, besefte men namelijk zelf ook wel dat zo'n hoog aantal nieuwe VAO's absurd zou zijn, en dus kwam de Vlir met een voorstel op de propen. Die oplossing bestond eruit dat op het totale aantal VAO's in Vlaanderen maximum tien nieuwe VAO's zouden mogen bijkomen. Aan de KU Leuven zou dat betekenen dat er maximum drie nieuwe voortgezette opleidingen zouden mogen bijkomen, tenzij — indien men in Leuven bijvoorbeeld vijf nieuwe VAO's zou willen — er dan bijvoorbeeld twee oude opleidingen geschrapt worden. En inderdaad, de erkenningscommissie zoals die door Dillemans was voorgesteld, werd daadwerkelijk voor onbepaalde tijd uitgesteld. De Akademische Raad, die oorspronkelijk bijeenkwam om nieuwe VAO's op te richten, kreeg dus een nieuwe opdracht: het schrappen van een aantal VAO's.

Vier jaar geleden werd door de overheid middels een dekreetswijziging de subsidiëring van de VAO's stopgezet, omdat deze te duur werd. Ter compensatie heeft men aan de universiteiten de macht gegeven om zelf hogere inschrijvingsgelden te vragen voor die VAO's, althans voor niet meer dan de helft daarvan. Hierop volgde verzet van de KU Brussel en van de studenten zelf. Daarom werd de dekreetswijziging voor het Arbitragehof vernietigd. Het gevolg daarvan was een soort juridisch vacuum. In de praktijk bleef het bij voorstellen voor subsidies, bij gebrek aan een wettelijke

basis voor daadwerkelijke subsidiëring.

Op dit moment is de regeling zo dat VAO's voor financiering in aanmerking komen op basis van het aantal diploma's dat wordt uitgereikt. Het minimum aantal diploma's dat per jaar per VAO moet worden uitgereikt, is vijf. Gevolg is dat de universiteiten niet geneigd zijn hoge inschrijvingsgelden te gaan vragen voor hun VAO's. Een hoog inschrijvingsbedrag betekent immers minder studenten en dus ook minder subsidies. Daarbij is het evenwel vreemd dat er een discrepantie blijft bestaan tussen de universiteit en de overheid wat betreft de wijze van geldverdeling onder de VAO's. De universiteit werkt immers op basis van het aantal ingeschrevenen, de overheid daarentegen op basis van het aantal uitgereikte diploma's.

Betrekking

In de praktijk verandert er dus niet zo heel veel en blijven de inschrijvingsgelden dezelfde als vorig jaar. Toch dient hier te worden aangestipt dat het door het nieuwe dekreet X nu perfect mogelijk is hogere inschrijvingsgelden te vragen, omdat de juridische pijnpunten — die de studenten voordien als argument gebruikten om de hogere inschrijvingsgelden af te wijzen — zijn weggewerkt. Met betrekking tot het verhogen van inschrijvingsgeld zegt het dekreet dat het maximum 203.760 frank mag bedragen, en niet de eerder voorgestelde driehonderdduizend. Bovendien wordt gesteld dat enkel voor gespecialiseerde opleidingen zo'n verhoging kan worden

doorgevoerd.

Slechts zes opleidingen vragen op dit ogenblik een verhoogd inschrijvingsgeld. Het betreft hier opleidingen met een internationale uitstraling, die door nogal wat begoede buitenlandse studenten gevolgd worden. Volgens de Amerikaanse logica, waarin de KU Leuven dan even meedenkt, hebben rijke buitenlandse studenten (lees: Amerikanen) nu eenmaal meer vertrouwen in een dure opleiding. Voor VAO's zonder internationale uitstraling heeft het dan geen zin meer om het inschrijvingsgeld te verhogen. De universiteit zou daar geen buitenlanders mee aantrekken, maar wel Vlaamse studenten kunnen verliezen. Toch blijft het dan vreemd dat één van de zes opleidingen waarvoor een hoger inschrijvingsgeld gevraagd wordt — European Studies — verlieslatend is. Ook de hoge inschrijvingsgelden bieden klaarblijkelijk geen soelaas. Het feit dat men daar niet teruggaat naar het systeem met subsidies van de Vlaamse regering wordt dan ook door menigeen toegeschreven aan een drang naar internationaal prestige van de KU Leuven.

Maar niet alleen de KU Leuven gaat op jacht naar de gunst van de studenten in haar aanbod van VAO's. Deze laatste worden dan ook niet verdeeld onder de Vlaamse universiteiten, maar gewoon ingericht om de concurrentie voor te zijn in een bepaalde niche van de onderwijsmarkt. Daarbij gaan de universiteiten strategisch op zoek naar een studiegebied dat nog open ligt, en zoekt men vooral in de grensgebieden, bijvoorbeeld een VAO die de kloof

moet dichten tussen geneeskunde en wis-kunde. Een ander voorbeeld is de inrichting van de VAO 'menselijke voeding', opgericht binnen de KU Leuven. Zo'n VAO kan de Leuvense unief dan verdere concurrentieële voordelen opleveren. Het BOIC (Belgisch Olympisch en Interfederaal Comité) zal bijvoorbeeld voor advies naar Leuven komen omdat daar dan de specialisten 'menselijke voeding' zitten.

Volgens de Amerikaanse logica, waarin de KU Leuven dan even meedenkt, hebben rijke buitenlandse studenten nu eenmaal meer vertrouwen in een dure opleiding.

De wildgroei aan VAO's lijkt dus toch te zullen worden ingeperkt. Voor VAO's met internationale uitstraling, waarvoor in strikte zin hogere inschrijvingsgelden gevraagd zullen kunnen worden, moet men natuurlijk eerst weten welke VAO's nu juist internationale uitstraling hebben. Men moet ze eerst doorlichten. Daarom heeft de Akademische Raad een expertencommissie laten oprichten die vanaf mei, onder leiding van vice-rektor eksakte wetenschappen Langouche samen met de dekanen, de VAO's gaat doorlichten op hun internationaal prestige.

Joke Bellen
Jeroen Lissens

Tweehonderdduizend frank voor een VAO. Ja, ga nog maar eens in het park liggen in plaats van te studeren.

(foto Ivan Put)

Niet-erkenning subsidies Kommitee en MLB bevestigd

De beslissing van Kringraad — een geleding van de Leuvense Overkoepelende Kringorganisatie — om geen subsidies toe te kennen aan het Kommitee tegen Uitmijzingen en de Marxistisch-Leninistische Beweging (MLB) is door de beroepcommissie bevestigd. Dit jaar hadden de vrije verenigingen voor het eerst de mogelijkheid beroep aan te tekenen tegen de beslissing van Kringraad. De vier afgewezen verenigingen — ook Aktief Linkse Studenten (ALS) en de Socialistische Jonge Wacht (SJW) ondergingen dat lot — maakten van die mogelijkheid gebruik.

Ook ALS en SJW werden uitgenodigd op het buitengewoon bureau van de Raad voor Studentenvoorzieningen (RvS) dat als beroepcommissie fungeert. Zij kwamen evenwel niet opdagen. Beide verenigingen kunnen nog tot één mei verzoeken door het bureau gehoord te worden. De beroepcommissie hoorde een vertegenwoordiger van MLB en Kommitee en de voorzitter van Kringraad die de beslissing van de studentenbeweging moest motiveren. De commissie oordeelde dat in beide gevallen de erkenningsprocedure korrekt gevolgd werd en bevestigde bijgevolg de beslissing van Kringraad. Niettemin bevat de motivatie toch een duidelijke vingerwijzing: "de beroepcommissie vraagt dat de kringverantwoordelijken zich in de toekomst meer expliciet houden aan de in het reglement opgesomde beslissingscriteria," aldus het verslag. Hoewel de beroepsaanvraag elk aspect van de erkenningsprocedure kan behandelen, had Ruben Vandevyvere — woordvoerder van het Kommitee — een diepgaander inhoudelijke discussie gewild. De vraag of de aangevoerde argumentatie op de Kringraadvergadering (zie Veto 24, 15 maart) opweegt tegen de niet-erkenning blijft onverminderd geldig.

(bd)

Met Dutroux als alibi

voor het eerst sinds lang is er weer een dalende tendens waar te nemen in de recentere opiniepeilingen inzake het onveiligheidsgevoel. Sinds de sjokerende onthullingen in de commissie-Dutroux doet er zich stilaan een aardverschuiving voor bij Justitie en Binnenlandse Zaken, met de politiehervormingen, de wet op de criminale organisaties, de wet op de staatsveiligheid, de wet-Franchimont enzovoort. Nieuwe ontwikkelingen inzake repressie of oude wijn in nieuwe zakken? Niet zelden stuiten ze op protest van critici, academici en actievoerend België. Sociale Raad — een geleding van de Leuvense Overkoepelende Kringorganisatie (Loko) — ijvert alvast mee voor het 'recht op actie'.

In het zogenaamde post-Dutroux-tijdperk wordt werk gemaakt van de hervorming van het justitie-apparaat. De snelheid waarmee die hervormingen worden doorgevoerd — die lijkt vaak belangrijker te zijn dan de inhoud — roept vragen op. Welke diensten hebben gefaald in het onderzoek en wat is het politieke antwoord hierop? Wat zijn de maatschappelijke reperkusies van de voorgestelde hervormingen? Zijn de voorgestelde hervormingen wel zo nieuw? Het maatschappelijke debat over het onveiligheidsgevoel van de burger wordt echter al te vaak herleid tot een partijpolitiek geïnspireerd symptomendebat. Een voorbeeld is het initiatief van de rooms-rode coalitie in Leuven net voor de verkiezingen om camera's te plaatsen in winkelwandelstraten. Op één van de laatste gemeenteraadsvergaderingen heeft burgervader Louis Tobback (SP) laten weten dat hij van plan is om bij de volgende begrotingsronde de nodige middelen vrij te maken voor de plaatsing van veiligheidskamers. "Er zal dan de nodige ruimte zijn voor het debat", aldus Tobback. Veiligheidskamers bewegen zich op de dunne scheidslijn tussen wat nog net kan en wat duidelijk in strijd is met het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (EVRM) en een aantal fundamentele grondrechten zoals de bescherming van de lichamelijke integriteit (artikel 3 EVRM), op de persoonlijke levensfeer (artikel 8 EVRM), het onschuldvermoeden (artikel 6 EVRM) of het portretrecht. Het is maar de vraag of men naar aanleiding van een begrotingsronde tot het hoognodige maatschappelijke debat zal komen over de in het EVRM vastgelegde beschermingen en de wenselijkheid van een impliciete beknopping van deze rechten door de plaatsing van veiligheidskamers.

Kontrolle

De wettelijke leemte inzake de (re-)productie van beeldmateriaal die momenteel heerst, zorgt gemakkelijk voor mogelijke misbruiken. "Dat is een idee geweest, maar meer niet. Het is allemaal een beetje opgeblazen," aldus de Mechelse hoofdcommissaris over de mogelijke plaatsing van veiligheidskamers aan het station in Mechelen. Intussen verschijnen er steeds meer camera's aan instellingen, op bussen en marktplaatsen, of bij acties. Dit alles terwijl "het nemen van foto's en het gebruik ervan door de politie, nooit het voorwerp vormde van een ernstige reflectie" (De Hert, P., p. 440). Het lauwe debat rond de veiligheidskamers is kenmerkend voor het huidige klimaat waarin veranderingen worden doorgevoerd. Nochtans komen steeds meer zwaar bevochten democratische verworvenheden op de helling te staan.

Lichtmis 1998 zal de geschiedenis van de Leuvense studentenbeweging ingaan als de dag van de tastbaar geworden kriminalisering van actiegroepen. Naar aanleiding van het parlementaire debat over de wet op de criminale organisaties (zie Veto nr. 14) kwamen die dag een twintigtal actiegroe-

pen de straat op om hun vrees voor een hardere aanpak en een inperking van een aantal fundamentele vrijheden op een ludieke manier kenbaar te maken. Door toedoen van de arm der wet kreeg de korte actie na afloop alsnog ongewild een wel zeer bijzonder symbolisch karakter. Met wapenstok en pepperspray werd de groep actievoerders hard aangepakt. De Liga voor Mensenrechten haalde scherp uit naar het gebruik van de fel omstreden pepperspray, dat in de VS reeds verscheidene dodelijke slachtoffers heeft geëist. Het eigenlijke publieke debat over de betwiste wetgevende initiatieven bereikte evenwel nooit de huiskamers. Met de goedkeuring van de zo gevreesde wet op de criminale organisaties is

der krijgen. Opsporingswerk en pro-actief onderzoek naar organisaties — met bijhorende infiltratietechnieken en dergelijke — worden mogelijk vanaf het moment dat er een 'vermoeden' is dat men een misdrijf plant. Hiermee worden alle organisaties en individuen geveiseerd die onder de hogervermelde wet op de criminale organisaties kunnen vallen.

Reaktie

Voor het eerst in de geschiedenis van de Belgische staat heeft men het aktieterrein van de Staatsveiligheid en de Militaire veiligheid in een aantal wettelijke bepalingen vastgelegd. Volgens de nieuwe wet op

(foto Pieter Van der Aa)

een belangrijke stap gezet in de uitbouw van een wettelijk kader dat een verdere kriminalisering van actiegroepen mogelijk maakt. Verschillende mensenrechtenactivisten en onafhankelijke waarnemers vrezen immers dat de wet — die de repressie tegen de georganiseerde misdaad vorm moet geven — haar doel mist en een bedreiging inhoudt voor het grondwettelijke recht op vrije meningsuiting, het recht op vereniging en op vergadering. Deze wet laat zoveel ruimte voor interpretatie dat zij tegen elke sociale organisatie die met directe acties bezig is — van stakingspiketten en wegblockades tot allerhande boycotacties — gebruikt kan worden.

De commissie-Dutroux heeft op pijnlijke wijze aangetoond dat er iets fundamenteel fout zat met de rechten van het slachtoffer en — hoewel het niet meteen de grootste bekommernis was van de commissie — met deze van de dader. Met de invoering van de wet-Franchimont heeft men gepoogd hieraan tegemoet te komen. Franchimont houdt echter meteen ook in dat een aantal onderzoeksdaden die voorheen verboden waren nu een wettelijk ka-

der veiligheidsdiensten, moeten deze laatste 'zorgen voor de naleving van, en bijdragen tot de bescherming van de individuele rechten en vrijheden alsook tot de democratische ontwikkeling van de maatschappij'. Op zich is er niets bijzonders aan dit uitgangspunt. Elke rechtstaat zal zichzelf proberen te beschermen tegen eventuele bedreigingen. Dat deze bepalingen tot stand kwamen zonder breed maatschappelijk debat kan echter moeilijk bevorderlijk genoemd worden. Vanuit demokratisch oogpunt blijft de werking van de inlichtingen- en veiligheidsdiensten sinds 1830 op een wankel basis steunen.

'De Veiligheid van de Staat heeft als opdracht het inwinnen (...) van inlichtingen die betrekking hebben op elke activiteit die de inwendige en uitwendige veiligheid van de Staat, (...) en de internationale betrekkingen, het wetenschappelijk of economisch potentieel, ... zoals gedefinieerd door het Ministerieel Comité (de ministers van Binnenlandse Zaken en van Landsverdediging, nvdr), of elk ander fundamenteel belang van het land (...) bedreigt of zou kunnen bedreigen', aldus nog de wettelijke

bepaling (artikel 7.1). Een bonte opsomming van 'fundamentele belangen', die bovendien ten allen tijde aangevuld en geïnterpreteerd kunnen worden door de regering zonder consultatie van het parlement, laat staan van de bevolking. 'Elke individuele of kollektieve activiteit ontplooid (...) die verband kan houden met spionage, terrorisme, extremisme, kriminële organisaties (...) dient extra aandacht te krijgen. Ook hier kunnen dus verschillende actiegroepen onder vallen. Individuen die 'racistische, nationalistische, anarchistische, autoritaire (...) opvattingen toegedaan zijn, 'ongeacht of ze van politieke, ideologische, konfessionele of filosofische aard zijn', worden door deze erg ruime omschrijving rechtstreeks geveiseerd.

Tot slot wordt er een bijzonder juridisch vakuum gecreëerd voor de inlichtingen- en veiligheidsdiensten, wat op vele vlakken een aanfluiting van een aantal grondslagen van onze rechtstaat tot gevolg heeft. Het beroepsgeheim van magistraten en rechters ten aanzien van hogergenoemde diensten wordt opgeheven en ze moeten 'zorgen voor een zo goed mogelijke wederzijdse samenwerking' met de veiligheidsdiensten, die gekontroleerd worden door de uitvoerende macht. Huiszoekingen bij leden van de Staatsveiligheid worden zo goed als onmogelijk en indien dit toch gebeurt moet men 'onmiddellijk' de bevoegde minister informeren. Indien het hier om 'geheime informatie' gaat kunnen de betrokken diensten en de minister de in beslag genomen gegevens en voorwerpen laten 'klasseren'. Deze maatregelen betekenen een verregaande inbreuk op de grondwettelijk vastgelegde scheiding der machten, beperken de democratische controle en kunnen het onderzoekswerk naar mogelijke vormen van staatskriminaliteit — bijvoorbeeld corruptie — in ernstige mate belemmeren.

Vervreemding

Sociale Raad heeft alvast besloten om samen met een vijftientigtal andere sociale organisaties de handen in elkaar te slaan voor de vrijwaring van het 'recht op acties'. Zo kan iedereen die voor, tijdens of na acties gekonfronteerd wordt met een onrechtmatig politieel optreden, intimidatiepraktijken, juridische vervolging, eenzijdige verzoekschriften, ... vanaf heden terecht bij het meldpunt 'recht op actie'. Het meldpunt zal in geval van grove schendingen — en mits het akkoord van de melder — het voorval onmiddellijk aanklagen via de pers. Alle inbreuken zullen bovendien gebundeld worden in een jaarverslag waarin belangrijke tendenzen zullen worden blootgelegd.

Intussen blijft het lijstje van repressieve acties tegenover maatschappelijk geëngageerde organisaties en van aantastingen van grondwettelijke vrijheden echter uitgebreiden. Acties worden verboden, preventieve arrestaties, rechtswijering aan actievoerders in nood, stopzetting van acties via eenzijdige verzoekschriften, huiszoekingen, regelrechte razzia's, het gebruik van afluisterapparatuur zijn enkele voorbeelden. Opvallend hierbij is de totale afwezigheid van elk maatschappelijk debat dat de parlementaire ruimtes — of die van de regering — overstijgt. Het blijft wachten discussies ten gronde over de oorzaken en de aanpak van de 'kleine criminaliteit' en de onnoemelijk veel grotere financiële criminaliteit. Welke zijn bijvoorbeeld de gevolgen van de verdere vervreemding van het individu uit z'n eigen leefomgeving op het onveiligheidsgevoel? Hoe gaat men de globalisering van de financiële criminaliteit aanpakken? Welk toekomstperspektief heeft men te bieden aan de maatschappelijk achtergestelde jeugd?

Thierry Laenen

Voornaamste bronnen: -Een wettelijk kader voor repressie, 'Tino, De Nar 148. -Artikel 35 wet politie-ambt en beeldzorg van burgers door pers en politie, De Hert Paul, Panopticon (1998). -Het meldpunt 'recht op actie' is te bereiken via de Liga voor Mensenrechten, Van Stopenberghestraat 2, 9000 Gent. Per telefoon: 09/2230738 of per fax: 09/2230848.

“Met een kristallen bol hadden we hier geen ondernemers meer nodig”

Iat er in het onderzoek dat aan de universiteit gebeurt per definitie maatschappelijk en industrieel relevante zaken opduiken, zal niemand ontkennen. Bepaalde fakulteiten onderhouden dan ook nauwe banden met de industrie, waar toepassingen voor de hand liggen. Maar ook aan andere fakulteiten zoals politieke en sociale wetenschappen en zelfs letteren brengen onderzoekers kennis op de markt buiten de fakulteitsgebouwen zelf. In haar beleid tegenover die spin-offs steunt de KU Leuven de oprichting van dergelijke bedrijven, maar wil ze ook niet zelf een bedrijf worden, zegt directeur Koen Debackere van Leuven Research & Development.

Veto: Evolueren we nu naar een Amerikaans systeem waar de universiteiten in grote mate door het bedrijfsleven gefinancierd worden?

Koen Debackere: «Eerst en vooral moet ik aanstippen dat zelfs in Amerika weinig universiteiten volledig door het bedrijfsleven gefinancierd worden. Hoe dan ook blijft er altijd een stuk vrij onderzoek. Bovendien hebben we in Europa een ander financieringsbeleid voor de universiteiten, dat ervoor zal zorgen dat financiering door de bedrijfssector altijd een beperkter deel zal vormen van het geheel van middelen dat de universiteiten ter beschikking krijgen. Maar het is natuurlijk wel belangrijk: als je kijkt naar de onderzoeksomzet van de KU Leuven, die vandaag ongeveer vijf miljard bedraagt, zie je dat daarvan ongeveer 1,3 miljard uit de industrie komt via Research & Development. Dat is bijna vijftienvijftig procent, en misschien kunnen we nog groeien naar dertig tot vijfendertig procent maximaal, maar verder zie ik dat niet gaan.»

Veto: Hoe ziet de relatie tussen KU Leuven R&D en de spin-offs eruit?

Debackere: «KU Leuven R&D werkt met divisies, waarbinnen de onderzoeksactiviteiten van professoren kaderen. Binnen die divisies worden er middelen genereerd, wordt er dus onderzoek gedaan. En soms leidt dat onderzoek ertoe dat iets kan worden opgezet in een onderneming. Dan kan die divisie met een stuk van haar middelen gaan participeren in het kapitaal van haar onderneming. Daarnaast is er het Gemma Frisiusfonds, dat is risikokapitaal van de KU Leuven, waarmee de universiteit in die ondernemingen gaat participeren. Op die manier verschaft de universiteit startende ondernemers het nodige kapitaal en vergemakkelijkt ze het opstarten van een bedrijf.»

Veto: Wie neemt het initiatief voor het opstarten van zo'n spin-off?

Debackere: «Het zijn eigenlijk altijd de onderzoekers of de professoren zelf, die zien dat iets ergens een zekere maturiteit bereikt heeft, dat er veel vraag naar is, dat iets in produktvorm beschikbaar komt, of dat een dienst kan aangeboden worden. Op die manier komt men dan tot de konklusie om daar misschien een activiteit rond op te starten die commercieel haalbaar is. En dan zit je automatisch in het spin-off-gebied. Op dat ogenblik kan je daarvoor middelen krijgen van de universiteit, mits het ontwikkelen van een business plan enzovoort.»

Navelstreng

«Maar op termijn is het uiteraard de bedoeling dat de spin-offs volledig los komen te staan van de universiteit: hoe vlugger je die navelstreng kan doorknippen, hoe beter voor de onderneming, die

dan op haar eigen benen leert staan. Voor een flink deel van de spin-offs is dat intussen gebeurd. Sinds de vroege jaren zeventig hebben zich hier aan de KU Leuven in totaal zo'n dertig ondernemingen ontwikkeld.»

Veto: Bestaat er geen gevaar dat de know-how en de energie van professoren op die manier voor de universiteit en de studenten verloren dreigen

kennis, daarvoor heb je een andere structuur nodig. Ik kan hier geen marketing-mensen in dienst nemen om een commerciële politiek rond mijn onderzoek op te zetten. Dat kan dus niet.»

Veto: Aan de andere kant heb je wel de imagofactor: het feit dat de KU Leuven haar naam aan een bedrijf verbindt zal een startende onderneming toch geen windeieren leggen. Dat is toch

Als jij denkt dat uw vragen relevant zijn, dan zijn ze relevant.

(foto Jeroen Lissens)

te gaan ten koste van nieuw opgerichte bedrijven?

Debackere: «Ik denk dat er voldoende afspraken bestaan om het onafhankelijk onderzoek niet in gevaar te brengen. Vergeet niet dat een spin-off voor studenten ook een voordeel kan zijn: doordat ze in contact komen met de spin-off kunnen ze ook leren weten wat er in de industrie voorhanden is, en wat daar de vragen en de problemen zijn. Dus er gaat wel energie naar de onderneming, maar die geeft dan ook iets terug. Volgens mij is dat iets dat langs twee kanten werkt. En het is belangrijk dat dat langs twee kanten werkt. Om er dan voor

ook een vorm van marketing?

Debackere: «Ja, maar dat is een andere vorm van marketing. Het is niet die vorm van marketing waarbij de universiteit zelf zwaar tussenkomt door het stellen van commerciële daden. In die zin is het toch wel iets anders; ik zie de universiteit zelf nooit als bedrijf diensten aanbieden aan klanten.»

Buitenbeen

Veto: Wie bepaalt hoeveel geld een spin-off bij het opstarten van de universiteit krijgt?

Debackere: «Het zijn de initiatiefnemers van de spin-offs die bepalen hoeveel geld er nodig is, op basis van wat ze willen doen, dus op basis van hun business plan. Uiteindelijk zijn er ook de kapitaalverstrekkers, en is er ook het fonds dat een beslissing neemt: keuren we dat goed of niet, en waarom. Naast het fonds, dat een onafhankelijke NV is die ingekapseld zit in Leuven Research & Development, en de KU Leuven zijn er ook nog twee partners uit de bankwereld, Fortis en KBC.»

Veto: Niet elke fakulteit lijkt een even goede groeibodem voor spin-offs?

Debackere: «Ik denk dat er meer en meer spin-offs zullen komen aan verschillende fakulteiten. En dat er aan meer en meer fakulteiten spin-offs zullen komen. Maar inderdaad: niet elke fakulteit staat even dicht bij de markt. Een spin-off betekent immers dat je met een welbepaald onderdeel van het economisch-maatschappelijk gebeuren bezig bent, namelijk de markt. En ik kan me goed inbeelden dat die markt minder behoefte heeft aan kennis uit bepaalde fakulteiten dan aan kennis uit andere fakulteiten. Dat is een vaststelling en dat zal altijd een vaststelling blijven. Maar aan de

andere kant zijn er toch ook buitenbeentjes, spin-offs op plaatsen waar je die niet zou verwachten, zoals in de faculteit Letteren bijvoorbeeld. En dat bewijst dat men daar toch ook mogelijkheden ziet. Of die kansen zich dan materialiseren, dat is het spel van het ondernemerschap, en dat kan je pas op termijn zien. Investeren is dan ook tipisch iets wat in verschillende fazen gebeurt. Wat wij nu als opstartkapitaal voorzien is een eerste fase. En daarop zal verder geïnvesteerd moeten worden. Maar daar hopen we ook dat de spin-offs aantrekkelijk genoeg zullen zijn voor externe financiers.»

Couveuse

«Want ook bij de echte succesverhalen onder de spin-offs heb je een lange aanloopperiode voor het echt succesvol werd: het

opbouwen van kennis over de markt en het weten wat je daar nu juist kan gaan betekenen is iets wat maar na een aantal jaren vruchten afwerpt. Je kan dat niet van meet af aan weten. Want daarom richt je ook een onderneming op: om voor een stuk te leren wat er op de markt gaande is. En dat kan je nu eenmaal niet op voorhand voorspellen. En inderdaad heeft niet elke spin-off het even gemakkelijk, misschien zullen we er inderdaad een aantal hebben waarbij het verkeerd gaat. Maar we hebben helaas ook geen kristallen bol. Dat zou mooi zijn natuurlijk, maar dan hebben we geen ondernemerschap meer nodig.»

Jeroen Lissens

Reeks: Spin-offs

Door zelf fondsen beschikbaar te stellen voor personeel dat wetenschappelijk onderzoek in de maatschappij of de industrie te gelde wil maken, steunt de KU Leuven een reeks ondernemingen — spin-offs — die in haar eigen schoot kunnen groeien en later zelfstandig worden. Directeur Koen Debackere van Leuven Research & Development (LRD) coördineert en evalueert de groei van nieuwe bedrijven aan de Leuvense unief, en geeft deze week tekst en uitleg. Naar aanleiding van de aanwezigheid van de KU Leuven op Flanders Technology International belicht Veto volgende week de blikvangers onder de geesteskinderen van ondernemende professoren. (jl)

“De professoren hebben dat gemakkelijk aanvaard”

Kewoontegetrouw is de periode voor en na Pasen de tijd van de kringverkiezingen. Bij Klio is dat niet anders. De kring steunt op een traditie van meer dan zestig jaar. **Veto gaat terug in de tijd — naar het jaar 1963 — en vergelijkt de kringverkiezingen en -werking van toen met die van vandaag. Tekst en uitleg kregen we van professor Hans Hauben, de Kliopreses van weleer, en Bert Gevaert, de huidige preses.**

In de week voor de paasvakantie verkozen de studenten 'Klassieke Filologie' en 'Geschiedenis van de Oudheid' (de klioten) hun nieuw presidium. Voor elke functie wordt afzonderlijk gestemd. De kandidaten lichten hun kandidatuur toe en daarna kunnen de aanwezige studenten vragen stellen. Een procedure die dus iets verder gaat dan brood en spelen. De preses en de vice-preses, het zogenaamde *duumviraat*, komen wel samen op. De klioten stemden het duum viraat dit jaar echter weg. Terwijl andere kringen in paniek zouden slaan, blijft Klio er vrij rustig bij. Ze hebben deze situatie zelfs voorzien in hun statuten: 'anarchia'. In een normaal werkingsjaar kan elke klioot naar de presidiumvergadering komen en heeft elk studiejaar en elke functie één stem. Tijdens anarchia is de presidiumvergadering een open vergadering, wordt er een vergadervoorzitter verkozen en heeft elke aanwezige klioot één stem.

Persoonlijkheden

Veto: *Kon je in 1963 spreken van een echte verkiezingsstrijd?*

Hans Hauben: «Er was zeker wat concurrentie. Het jaar voordien had een pre-verkiezing vijf kandidaat-presessen geselecteerd, waaruit vervolgens de preses werd verkozen. Het was trouwens pas de eerste maal in de geschiedenis van de fakulteitskring dat er verkiezingen waren. Voordien werd de preses altijd door de ere-voorzitter (een prof, nvdr) aangesteld, maar dat gebeurde vrij informeel. Er werden niet zoezeer mensen gekozen die goede punten behaalden, maar wel stevige persoonlijkheden die vrij populair waren.»

Veto: *Vanwaar kwam die plotse procedure-verandering?*

Hauben: «Die is zeer spontaan gegroeid. Het jaar voordien, in mijn tweede kandidatuur, reisden we met een grote groep voor een maand naar Griekenland. Uit dat avontuur zijn zeer hechte banden ontstaan en daaruit vloeide als vanzelf de idee van een presesverkiezing voort. De profen hebben dat gemakkelijk aanvaard, ondanks de kleine tegenstrubbeling van de toenmalige erevoorzitter. Wel was het toen enkel de tweede kandidatuur die mocht stemmen, omdat de preses toen nog uit de eerste licentie diende te komen. In die tijd waren er geen eksamens af te leggen tijdens die eerste licentie, waardoor je eigenlijk een gans vrij jaar had.»

Veto: *Is het nu, door de frekwentere evaluatiemomenten, moeilijker om medewerkers voor de kring te vinden?*

Bert Gevaert: «Ik denk dat elke kring daar wel mee te kampen heeft. Elk jaar wordt het moeilijker om mensen te vinden die zich willen inzetten voor de kringwerking. Dat je ook in de licenties zeer veel taken krijgt, maakt het zeker niet gemakkelijker. Het is soms zelfs al moeilijker om mensen naar een activiteit te lokken. Daarbij komt nog dat er tussen de verschillende kringen een soort van wedloop bestaat om de meeste activiteiten te organiseren.»

Toneel

Veto: *Hadden jullie veel contact met andere kringen?*

Hauben: «We werkten vooral samen met Historia. Ik ging ook naar het Fakulteitenkonvent, de voorloper van Loko. Maar die samenwerking was vrij bescheiden. In die tijd waren de regionale clubs nog heel belangrijk. Die mensen deden niet zoveel mee met de werking van Klio zelf, maar

U kijkt. U vraagt zich af waarom. U weet het niet. Homeros ook niet. Wij wel.

(foto Jeroen Lissens)

hieldden zich vooral bezig met het organiseren van kantussen. De fakulteitskringen organiseerden op den duur meer en meer het studentenleven en wonnen op die manier aan belang.»

Bedevaart

Veto: *Sponsoring is nu heel fel ingeburgerd, maar hoe wisten jullie de kringactiviteiten in der tijd te financieren?*

Hauben: «Ik weet nog goed dat we voor onze toneelvoorstelling iets gekregen hebben van de fakulteit. Voor de rest was de kringwerking zelfbedruipend, dankzij de lidgelden en de entrees van de twee td's die we organiseerden in de Corso. Dat was toen allemaal nog niet zo gesofistikeerd als nu. Toch hadden we zeker niks tekort en de overschot maakten we op.»

Gevaert: «Ik beweer niet dat sponsoring vinden tegenwoordig gemakkelijk is, maar via de Kultuurcommissie of de Permanente Onderwijscommissie (POK) valt altijd wel iets te recupereren. Ook de fakulteit draagt haar steentje bij door ons tijdschriftje Bacchus te sponsoren.»

Veto: *Vroeger was er wellicht een duidelijke gelovige inslag te voelen, ik denk maar aan de Klio-mis of de bidweek?*

Gevaert: «De Klio-mis wordt nog altijd ieder jaar georganiseerd.»

Hauben: «Toen was dat zelfs nog elke week. We hadden heel veel priesters in ons jaar en die deden dan de mis. Er werd daarna ook samen gegeten en we bleven meestal nog lang napraten. Ook werden er in het jaar regelmatig omhalingen gedaan.»

Veto: *In het eerste nummer van Bacchus van dit jaar worden de tweedezitters aangeraden om hun tantes naar Scherpenheuvel te sturen om ginds kaarsen voor hen te branden. Klopt het dat in uw de tijd de studenten zelf nog op bedevaart gingen?*

Hauben: «Heel zeker. De universiteit organiseerde dat en er waren toen heel wat kringen die daaraan participeerden. We vertrokken in kleine groepjes en kwamen dan bijeen in Scherpenheuvel. Ik heb daar één keer aan deelgenomen. Het jaar nadien gingen we uitsluitend met mensen van Klio.»

**Bartel Volcaert
Herman Pauwels**

Studenten Rechten kiezen nieuw presidium

Het werk van God

Kin de laatste week voor de paasvakantie kiezen de studenten van het Vlaams Rechtsgenootschap (VRG) traditioneel hun nieuw presidium. Naast vier lolploegen dingde slechts één serieuze team mee voor de overwinning. Een op voorhand gewonnen strijd zo lijkt, ware het niet dat de verkiezingen bij de zusterkringen Politika en Klio heel anders zijn uitgedraaid.

Op één april beslisten de studenten Rechten of de enige serieuze kandidaat hun presidium van volgend academiejaar zou uitmaken. Die kandidaat luisterde naar de religieuze naam Valkendonck. In hun presentatieboekje stelden de leden zich voor als een abdi, waarbij elke functie op een originele manier werd omschreven met bijbeelden. Gelukkig bleef de verkiezingsweek niet beperkt tot het patersbier. Verschillende activiteiten werden op touw gezet, zoals optredens van de Belgische Chippendales en van Noordkaap. De kandidaat-preses vermaakte het publiek zelfs met een strip-akt. Van serieuze activiteiten was weinig sprake.

Op het eigenlijke programma moest men wachten tot het presesdebat, dat eveneens traditioneel een dag voor de verkiezingen plaatsvond. De serieuze kandidaat Pieter Poissonnier moest het opnemen tegen vier lolkandidaten. Opvallend was dat hij de vragen die peilden naar zijn visie op verschillende kringaangelegenheden afkette met het argument dat het op de eerste plaats aan de studenten zelf was om over deze zaken te beslissen. Wel vond hij dat er een evaluatie van de huidige kringactiviteiten moest komen.

Kontrakt

Even was er tijdens het debat verwarring, toen de voorzitter van het debat, oud-preses Thomas Mees, om zijn reactie vroeg op de opzeggingstermijn van zes maanden die in het kontrakt tussen de KU Leuven en het Huis der Rechten zou staan. De kring en haar fakbar HdR huren immers voor een eerder symbolische prijs het gebouw waar ze gehuisvest zijn van de universiteit. Ja-renlang was er sprake van dat de unief hen uit het gebouw wou. Het VRG en het HdR zetten elk jaar een spaarpot opzij om in dat geval zelf een gebouw te kopen. Vorig jaar

hernieuwde de unief echter het kontrakt. Volgens voorzitter Mees stond in het kontrakt dat het VRG verbouwingswerken moest uitvoeren, waaraan een duur prijskaartje vasthing. Hierdoor zou het voordeliger zijn om naar een eigen huis te zoeken. Als vorm van sanktie zou de universiteit bij het niet uitvoeren van de werken, de kring binnen de zes maanden uit het gebouw kunnen zetten. De kandidaat-preses had zich echter laten vangen. Het bleek gelukkig om een vooruitgeschoven één-aprilgrap te gaan.

Samen met het presidium wordt ook de fakultair verkozen. Hij is de onderwijsverantwoordelijke van de kring en vertegenwoordigt als enige alle studenten van de fakulteit op het Fakulteitsburo. Kandidaat x zat op dezelfde lijn als zijn preses. Ook bij onderwijsaangelegenheden was het volgens hem te doen om de mening van de studenten en niet zoezeer om die van hemzelf. Ten gevolge van zijn Erasmus-ervaring in het Ierse Galway bleef hij echter wel een sterke voorstander van semestereksamens te zijn, samen met de eksamenvormen een heet hangijzer binnen het VRG.

Kworum

Het presidium haalde met een ruime meerderheid de overwinning. De interesse voor de verkiezingen bleek wel niet al te groot. Ongeveer twintig procent van de stemgerechtigden kwam opdagen. Ook de kandidaat-fakultair werd verkozen. Opval-

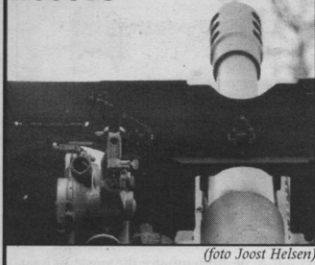
lend was dat door een reglements wijziging ook de studenten van de kring Crimen aan de fakultairverkiezingen konden deelnemen. Zij zijn immers ook studenten van de fakulteit en worden in het Buro vertegenwoordigd door de VRG-fakultair. Deze mogelijkheid was echter onvoldoende bekend, waardoor er geen gebruik van werd gemaakt.

Impuls

Het entoesiasme rond de verkiezingen bleef vrij beperkt. De lage opkomst voor de verkiezingsactiviteiten en de stemming zelf doen met heimwee terugdenken aan twee jaar geleden, toen twee ploegen elkaar bekonkurreerden. Maar ligt die tamheid ook niet aan het gebrek aan inhoud? Het uitblijven van serieuze activiteiten kan nog enigzins verklaard worden door de lage opkomst hierbij in het verleden. Het niet expliciteren van een visie op kringwerking leidt er echter toe dat studenten moeilijk kunnen weten voor welk beleid ze nu eigenlijk stemmen. Het VRG is duidelijk nog op zoek hoe verkiezingen met maar één serieuze kandidaat moeten worden ingericht. Het kiescomité kan haar rol niet blijven beperken tot scheidsrechter in het geval van twee ploegen, maar moet het debat over een meer inhoudelijke procedure en nieuwe impuls geven. Het is aan het nieuwe presidium om hier volgend jaar over na te denken.

Herman Pauwels

(foto Joost Helsen)

Dossier Kosovo

Werner Bauwens, Liaison Officer van de Navo voor België, schreef in 1996: "Navo-uitbreiding is tegen geen enkel land gericht noch viseert het een welbepaalde dreiging. De Navo is en blijft een zuiver defensieve Alliantie met als fundamenteel doel de vrede te vrijwaren. Elk optreden van het Bondgenootschap buiten het strikte kader van de kollektieve verdediging zoals de *peace support* en *peace enforcement*-operaties in voormalig Joegoslavië sinds 1992, is slechts mogelijk op grond van een uitdrukkelijk mandaat aan de Navo gegeven door hetzij de Verenigde Naties hetzij de Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa." ("Wie is bang voor Oost-Europa?" onder redactie van K. Malfliet). Het sitaet zegt veel over de draagwijdte van de de beslissing van de Navo om zonder VN-mandaat Joego-

slavië te bombarderen. De Navo is sinds de afloop van de koude oorlog al op zoek naar een nieuwe identiteit. In het interview op de middenpagina's discussiëren drie professoren ondermeer over de rol van de Navo. Bart Kerremans, Katlijn Malfliet en Jan Wouters plaatsen de crisis in het perspectief van Europa's veiligheidsconcept, de houding tegenover Rusland, het ontbreken van een Europees defensiebeleid en de rol van de Navo in de humanitaire ramp. Het artikel op deze pagina geeft een inzicht in de recente geschiedenis van de Balkan tot net voor de oorlogen. Het interview met Luc De Vos — professor aan de Militaire Krijgsschool en de KU Leuven — neemt daar de draad op. Hij wijst ondermeer op de negatieve gevolgen van de snelle erkenning van Kroatië en het belang om als multi-etnische staat verder te gaan om de nationalistische logica een halt toe te roepen.

Achtergrond bij het konflikt rond Kosovo

Joegoslavië: relaas van een strijdperk

en historische duiding over de oorzaken van de (zoveelste) Balkankrisis is geen sinecure. Het regime van Tito heeft volgens sommige auteurs een nefaste rol gespeeld, omdat nationalisme onderdrukt werd. Anderen zeggen dan weer dat dit onderdeel uitmaakte van een pacificatiepolitiek en dus goed was. In de jaren tachtig verhevigde het nationalisme in het land wat leidde tot bloedige oorlogen. De nationalist Slobodan Milosevic werd immens populair door in te spelen op de Servische frustraties over Kosovo.

De oorlog die nu woedt in Kosovo is niet de eerste Balkankrisis. Joegoslavië — dat werd opgericht in 1918 — is steeds een multi-etnische staat geweest, waar vaak de belangen van de eigen etnische groep boven het nationale belang stonden. In het Interbellum streefden de Serviërs naar politieke en economische hegemonie over de andere volkeren, waarbij vooral de moslims van Kosovo heel duidelijk gediscrimineerd werden. De Servische nationalistische retoriek beschouwt hen als natuurlijke vijanden omdat zij de afstammelingen zijn van de Turkse bezetters, die het Osmaanse Rijk op het eind van de veertiende eeuw uitbreidden en wiens heerschappij vijfhonderd jaar zou duren. In de eeuwen daarvoor was Servië het grootste en belangrijkste rijk op de Balkan en daarin speelde Kosovo een centrale rol. In het historische geheugen is Kosovo zeer gewichtig voor de Serviërs: er is een belangrijke veldslag tegen de Turken gevoerd waardoor een sakrale sfeer wordt gewezen, daarnaast is het de bakermat van de Servische Orthodoxe Kerk.

De Bosnische en de Albanese sprekende moslims — die van andere origine zijn — vormden slechts kleine minderheden. Naast de Serviërs waren de Kroaten en de Slovenen de twee belangrijkste volkeren van Joegoslavië. De vooral tussen Serviërs en Kroaten stijgende spanning ontlaadde zich in de Tweede Wereldoorlog: het Kroatische semi-fascistische Ustasaregime voerde een genocide uit op ongeveer vierhonderdduizend Serviërs. Toch was het verdikt van Tito's regime na de oorlog genuanceerd: de communisten en vele anderen geloofden dat de Servische dominantie had geleid tot de burgeroorlog.

Tito

In het na-oorlogse communistische tijdperk moesten de Joegoslavische machthebbers — na de breuk met Stalin in 1948 — hun eigen model van marxisme vinden, toegepast op de specifieke kondities van het land. Drie principes stonden daarbij voorop: economische zelfredzaamheid, onafhankelijkheid en het oplossen van de nationalistische vetes tussen de verschillende volkeren. Dit laatste trachtte men te bereiken door een de facto centralistisch bestuur en het creëren van een Joegoslavische identiteit: etnisch nationalisme — vooral het Servische en het Kroatische — was taboe. Het land werd verdeeld in zes republieken waarvan de interne grenzen gebaseerd wa-

ren op etnische en historische verschillen. Toch bevonden zich overal minderheden, vooral de Serviërs woonden verspreid over het land. Dit was eerst geen probleem vermits de interne grenzen puur administratief waren. Vanaf 1966 echter begon men te decentraliseren om de economische groei te bevorderen. Men erkende zowel de moslims in Bosnië en de Albanen in Kosovo als gelijkberechtigende nationaliteiten. Deze decentralisatie culmineerde met de grondwetwijziging van 1974 in een verregaand federalisme, wat inhield dat de deelrepublieken nog ruimere politieke en economische bevoegdheden kregen en Kosovo en Vojvodina twee autonome provincies van Servië werden. Deze twee provincies hadden kwasi dezelfde bevoegdheden als de deelstaten en kregen vertegenwoordiging in alle federale instellingen.

De overdracht van bevoegdheden was voor de Serviërs om tweemaal reden een pijnlijke zaak. Servische gemeenschappen waren over de ganse federatie verspreid en vormden minderheden, zoals bijvoorbeeld in Kroatië en Kosovo. In dat laatste gebied wou de Joegoslavische regering, zeker na 1966, de gevolgen van de achterstelling van de Albanen wegwerken. Men besteedde onvoldoende aandacht aan de klachten van de Servische minderheid in Kosovo, die leed onder pesterijen — een gevolg van Albanese rancune — en daardoor massaal wegtrok uit de provincie. Het tweede verwijt van Servië is dat zij door de federalisering economisch achterop raakten.

Crisis

De deelstaten stelden niet langer het economische belang van Joegoslavië maar dat van zichzelf voorop. De solidariteit naar de staat verminderde nog toen de economische crises in de jaren zeventig uitbraken. Slovenië en Kroatië, die het relatief goed deden, pleitten voor konfederalisme, terwijl vooral Servië, dat erop achteruit ging, meende dat de politieke en economische beslissingsmacht terug een federale bevoegdheid moest worden. Waarschijnlijk — zo meende ook het Internationaal Monetair Fonds (IMF) indertijd — werkte de doorgedreven federale staatstructuur de economi-

sche crisis eerder in de hand dan dat ze een oplossing bood. Na de dood van Tito — die door zijn persoon de eenheid vaak bewerkstelligde — werd het discours meer en meer nationalistisch.

In 1981, een jaar na Tito's dood, demonstreerden de Albanen in Kosovo massaal voor de status van republiek. Deze eis werd afgewezen en de betogingen werden met militair geweld uiteen geslagen. Dit was de aanleiding van een opflakkerend Servisch Nationalisme, dat in eerste instantie niet door de Kommunistische Partij (KP) van Servië werd aangebracht maar door intellectuelen. In 1986 schreef de Servische Akademie voor Kunst en Wetenschap haar beruchte Memorandum, dat een intellectuele basis gaf aan het anti-Titoïsme en het Servische nationalisme. Het regime van Tito was volgens de schrijvers instrumenteel gericht op het klein houden van Servië — Kosovo is hun voornaamste argument — én op het naar voor schuiven van de Kerk als belichamer van het volk.

Milosevic, die in 1986 voorzitter van de Servische KP werd, slaagde erin de kritiek op het beleid van de deelstaat af te

werden door nationalistische retoriek.

In 1988 namen het provinciaalbestuur van Vojvodina en de republieksregering van Montenegro ontslag onder druk van massale protestbijeenkomsten — georganiseerd door de Servische nationalist, om plaats te maken voor Milosevic-gezinde bestuurders. Dit gaf de partijleider aanzienlijke invloed op federaal nivo. In 1989 werd de grondwet veranderd: de zelfstandigheid van de twee autonome provincies in Servië werd fel beknot. Dit gebeurde met de toestemming van de parlementen in Kosovo en Vojvodina, die blootstonden aan grote druk. Het leidde evenwel tot stakingen en rellen waarbij doden vielen in Kosovo. De 'hereniging van Servië' bracht diskriminerende maatregelen tegen de Hongaarse en Albanese minderheden met zich mee, vooral dan op gebied van taal en onderwijs.

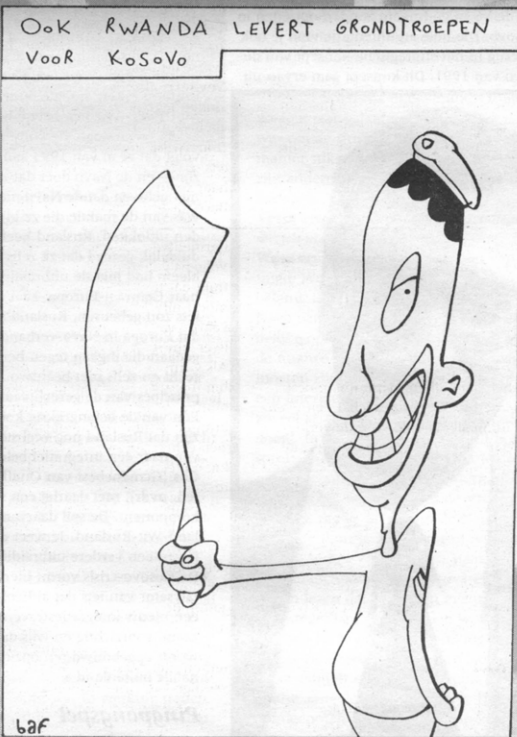
Wind

In 1990 roept het Kosovoarse parlement de onafhankelijkheid uit, waarop Belgrado de regering en parlement naar huis stuurde — Kosovo werd vanaf dan vanuit de Servische hoofdstad bestuurd. Enkele maanden later proklameerden de Albanese afgevaardigden een eigen grondwet en verkozen ze een president: Ibrahim Rugova. Deze man heeft steeds een vreedzaam regeling gewild met de Serviërs, in tegenstelling tot het bevrijdingsleger UCK — dit is een organisatie die Kosovo, een deel van Macedonië en een deel Griekenland wil verenigen in een Groot-Albanië.

Na de val van de Berlijnse Muur werden overal in Oost-Europa méerpartijstelsels ingevoerd. Milosevic's coalitie van reformisten en communisten won met een zeer grote meerderheid de verkiezingen van 1990 — zijn harde Kosovo-standpunt had ekstreem-rechts de wind uit de zeilen genomen. In datzelfde jaar was ook de oorlog tussen Servië en Kroatië en Slovenië — die zich onafhankelijk hadden verklaard en zich daarin gesteund wisten door Duitsland, en wellicht de hoop op zelfstandigheid bij de Kosovaren aanwakkerden — uitgebroken. President Milosevic gaf na korte tijd het front in Slovenië op om zich te concentreren op Kroatië, dat een 'Groot-Kroatië'-ideaal nastreefde. Toch was de oorlog niet zozeer een etnisch konflikt dan wel een economisch: een strijd van de arme en niet-productieve delen (Servië) voor een staatkundige relatie met de rijkere en productieve gebieden (Kroatië en Slovenië). Na bloedige gevechten — Bosnië is daar het bekendste voorbeeld van — kwam er uiteindelijk vrede met het Daytonakkoord, gesloten in 1996, waardoor Milosevic het imago kreeg van een *pacemaker*. Daar is nu terug verandering in gekomen. Kosovo was al lang een probleem, waar vele onderhandelingen over zijn gebeurd.

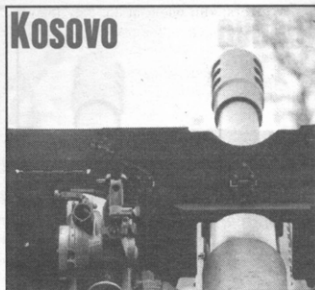
Margo Foubert

Voornaamste bronnen: artikel van N.J. Miller; artikels uit 'Oost-Europa-Verkenningen'; L. Reychler's 'Nieuwe Muren'; internet en Ivan Put.

wentelen door zich op te stellen als de verdediger van de Servische en Montenegrijnse minderheden in Kosovo. Verder sprak hij de bevolking aan met zijn thema van de 'anti-burocratische revolutie' — wat hem in staat stelde de partij te zuiveren van zijn critici. Milosevic plaatste zijn mannetjes op de redactie van de weinige kranten die nog opwierpen dat de werkelijke problemen — de lamentabele toestand van de economie en de grote staatschulden — overschaduwd

“De Kosovo-crisis illustreert andermaal hoe weinig de Europeanen het heft in eigen handen kunnen nemen”

Wandelde de Navo terecht? Handelde Europa op tijd? De oorlog in Kosovo is de zoveelste crisis die Europa en de Navo dwingen in de spiegel te kijken. In Humo meent professor Raymond Detrez dat het zelfs denkbaar is dat Kosovo maar een alibi is voor de Navo. De Navo zou het in haar zoektocht naar nieuwe taken zelfs “niet op Milosevic maar op de Verenigde Naties (hebben) gemunt” (Humo, 13 april). Bart Kerremans, Katlijn Malfliet en Jan Wouters — allen professoren aan de KU Leuven met kennis terzake — plaatsen de crisis in een breder perspectief.

Katlijn Malfliet (hoofd Oost-Europakunde): «Ik vind — ook als ex-voorzitter van Pax Christi — dat de Navo in de periode na de koude oorlog een vrij ambigue houding heeft ingenomen. Enerzijds heeft ze geprobeerd om haar profiel te wijzigen en meer te evolueren naar een brede veiligheidsorganisatie. Daarbij streeft men naar veiligheid vanuit economische maatregelen en op basis van een heel preventief beleid. Anderzijds werd ze — natuurlijk in eerste instantie door de Centraal-Europese landen die willen toetreden tot de Navo — beschouwd als een defensie-organisatie die door haar militaire sterkte juist de landen van Centraal-Europa zou kunnen beschermen tegen de dreiging die zij nog altijd zagen in Rusland. Wat ik een beetje verwijt aan onze Europese invalshoek is dat we dat concept van die brede veiligheid niet hard genoeg doorgezet hebben. We hebben dat laten evolueren naar de harde lijn.»

Veto: Die harde lijn, is die Amerikaans?

Malfliet: «Het militaire optreden wordt vooral ondersteund door de lobby van de wapenhandel. Men had nog veel sterker moeten ingaan tegen de voortgezette wapenproductie. Die productie is een beetje stilgelegd tussen 1990 en 1993. Vanaf dan is het zeker dat in Rusland de wapenproductie opnieuw op gang gekomen is. Het militaire denken en de wapenlobby aan de ene kant en het brede veiligheidsdenken aan de andere kant zijn twee parallele bewegingen die op een ambigue wijze door elkaar lopen. Dat brengt volgens mij mee dat op het ogenblik dat de zaak kan aangegrepen worden, bepaalde krachten heel sterk naar voor kunnen komen. Dat is gebeurd met de zaak Kosovo.»

Bart Kerremans

(Internationale Betrekingen): «Naar mijn oordeel neemt Mon Detrez in het interview in Humo heel evenwichtige standpunten in, maar gaat hij hier uit de bocht. Als men de huidige interventie in Kosovo ziet als een onderdeel van een Navo-strategie om terug een koude oorlog met Rusland op gang te brengen en de VN te breken, dan plaatst men heel de Kosovo-crisis en het Navo-optreden erin buiten het perspectief waarbinnen die crisis eigenlijk plaatsvindt. De Navo heeft deze crisis niet uitgelokt. Het

Servische offensief tegen de Albanese-Kosovarse bevolking is begonnen op twintig maart, vier dagen voor de start van de bombardementen. Dat Servische offensief is ook de reden waarom de Europese landen ingestemd hebben met de bombardementen. Vooral Italië en Griekenland hebben tot op het laatste moment trouwens het been stijf gehouden. In zijn gewelddadige proporties is het konflikt begonnen in februari 1998. In oktober is er met Milosevic een akkoord gesloten over de terugtrekking van zijn troepen uit Kosovo. Onder andere vormen duurt het konflikt al veel langer. Wat ik wil zeggen is dat het Navo-optreden in die crisis een reactief en geen pro-actief optreden is. Het is een reactie op een situatie die door anderen is gekreëerd, waarbij weliswaar de reactie zelf een effect heeft gehad op wat er gebeurd is op het terrein. De Serviërs hebben hun uitdrijfpolitiek geïntensifieerd. Het kan niet de bedoeling geweest zijn van de Navo om de VN te breken, gezien ze gereageerd heeft op een crisis die ze niet zelf veroorzaakt heeft.»

Vlaggen

Veto: Detrez antwoordt daarop dat er nog vijftig konflikten zijn waar de Navo niet ingrijpt.

Waarom spreekt men bijvoorbeeld nooit van een ingreep om de Koerden bij te staan?

Kerremans: «Je moet dan kijken naar de argumentatie die in de weken voor de bombardementen is gebruikt in de Verenigde Staten, toen men er zich afvroeg waarom de VS in godsnaam zouden optreden in Kosovo. Die hele argumentatie vind je ook al terug in het strategische concept van de Navo van 1991. Dit concept gaat ervan uit

operations waarvan de Kosovo-operatie een voorbeeld is. In het geval van Kosovo is het vrij duidelijk. De Kosovo-crisis leidt tot een grote vluchtelingenstroom naar de buurlanden, ondermeer naar Macedonië. In Macedonië is er een prekaar evenwicht tussen die vierentwintig procent Albanen en de rest van die bevolking — grotendeels Macedoniërs. Als je daar een konflikt-situatie hebt tussen Macedoniërs en Albanen, heb je het vlaggen met Albanië zelf. Als je het vlaggen hebt met Albanië, heb je het vlaggen met Griekenland. Als je het vlaggen hebt met Griekenland, heb je het vlaggen met Turkije. Griekenland en Turkije zijn Navo-landen. Dat is de reden waarom die door de VS is gebruikt in de weken voor de start van de bombardementen. Deze crisis heeft een potentieel ‘spill-over effect’ naar de Navo-landen. Daarmee keur ik niet volledig die Navo-operatie goed.»

Malfliet: «Mij maak je toch niet wijs dat de Navo niet wist wat ze ten opzichte van Rusland deden.»

Kerremans: «Tuurlijk niet. De inschatting van de reaktie die Rusland zou geven op deze crisis is tot op zekere hoogte onderschat.»

Malfliet: «Wie een beetje het buitenlands beleid en strategische concept van Rusland volgt dat ze al van 1993 aan het opbouwen zijn — en de Navo doet dat zeker — kan niet geloven dat de Navo niet op de hoogte was van de reaktie die ze bij Rusland zouden uitlokken. Rusland heeft altijd heel duidelijk gezegd dat ze zelfs al een probleem had met de uitbreiding van de Navo naar Centraal-Europa. Laat staan dat er zo iets zou gebeuren. Rusland is teleurgesteld dat Europa in Navo-verband dingen heeft gedaan die ingaan tegen het internationaal recht en zelfs niet beantwoorden aan de principes van de gerechtvaardigde oorlog. Eén van de belangrijkste consequenties zal zijn dat Rusland nog veel sterker zal streven naar een integratief beleid binnen het Gos (Gemenebest van Onafhankelijke Staten, nvd), met daarbij een sterke militaire komponent. De spil daarvan is de as Rusland-Wit-Rusland. Je weet dat er gesproken is van een verdere uitbreiding naar Servië. De Kosovo-crisis vormt hierbij dus een katalysator van iets dat al heel lang bezig is: een nieuw integratiestreven dat heel langzaam, voorzichtig en wijs door Rusland wordt opgebouwd ten opzichte van het nabijge buitenland.»

Pingpongspel

Veto: Er zijn nu veel argumenten om die interventie te verdedigen. Stel dat die er niet geweest waren, kon de Navo dan ook ingrijpen? Moeten we er van uit gaan dat de Navo een humanitaire organisatie is met humanitaire beweegredenen?

Artsen zonder Grenzen zegt dat de Navo niet regelmatig tegenpartij kan zijn en de humanitaire hulp lenigen.
Jan Wouters (Internationaal Recht): «Je moet daar niet van uitgaan. De Navo is geen humanitaire organisatie. Maar ik vind

wel dat ze de humanitaire dimensie in haar akties heel sterk moet laten meespelen en inkalkuleren. Dat lijkt mij één van de tekortkomingen te zijn geweest bij de bom-

Katlijn Malfliet

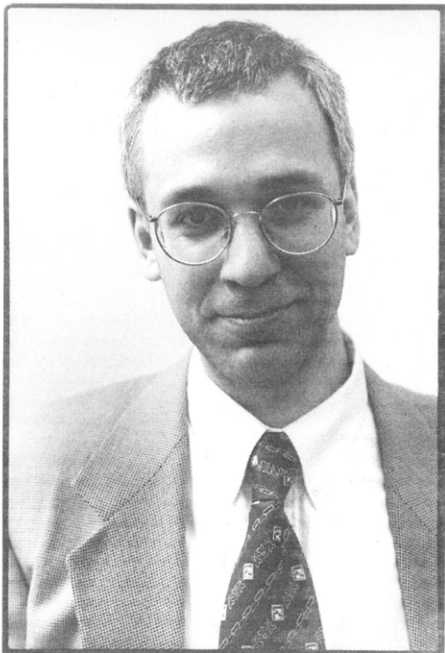
(foto Ivan Put)

bardementen: men heeft onvoldoende het rampenscario voorzien. De eerste pakweg tien à veertien dagen is er enorm geknoeid op het terrein. Daarna is er een soort pingpongspel ontstaan tussen internationale verenigingen waarbij de bal wordt doorgespeeld naar de UNHCR (Hoog Commissariaat voor de vluchtelingen van de Verenigde Naties, nvd). De Macedonische regering heeft de UNHCR vervolgens tegengewerkt omdat die in hun ogen niets deed. Ook de OVSE (Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa, nvd) zegt dat de UNHCR de eerste dagen in grekke is gebleven. De Navo probeert nu in een vrij snel tempo de humanitaire opvang van de vluchtelingen te verzorgen. Men kan uiteraard van mening verschillen of het wel aan de Navo is dit te doen — ik verwijs in dit verband naar het standpunt van Artsen zonder Grenzen. Eerlijk gezegd kan je moeilijk betwisten dat het in het belang van de vluchtelingen zelf is dat er tenten en het nodige comfort wordt geboden in die omgeving. Als dan voor het overige de Navo schrandrer genoeg zou zijn om de humanitaire dimensie in haar optreden volstrekt gescheiden te houden van de militaire dimensie, zie ik daar geen probleem mee. Op die manier zou voor de buitenwereld geen kontaminatie kunnen ontstaan tussen de eventuele voorbereiding van het inzetten van grondtroepen aan de ene kant en het beveiligen van de vluchtelingen tegen gangsters en Servische troepen aan de grens aan de andere kant.»

Malfliet: «Ik ga akkoord met het standpunt van Artsen zonder Grenzen. Ik denk dat de Navo op dit ogenblik zeker niet meer kan geloofwaardig zijn in een humanitaire rol.»

Wouters: «Het is beter dat vluchtelingen in de modder zitten?»

Malfliet: «Er moet natuurlijk hulp verleend worden.»

Jan Wouters

(foto Ivan Put)

dat de tegenstander veel minder duidelijk aanwezig is in de post-koude-oorlog-situatie. Dit impliceert dat men niet uitsluitend de grond van de Navo-landen moet verdedigen tegen een inval maar dat men ook moet vermijden dat in de omliggende gebieden een extreem onveilige instabiliteit ontstaat die kan overslaan naar Navo-landen. Dat is de motivatie voor out of area

Wouters: «En wie gaat dat dan doen?»
Malfliet: «Dat zullen anderen moeten zijn. Ngo's (niet-gouvernementele organisaties, nvdr) om te beginnen maar ook de OVSE is daarvoor geschikt. De Verenigde Naties eveneens. De Navo is niet-geloofwaardig om die taak op zich te nemen. Op dit ogenblik is het zo dat de Navo er alleen maar kan van verdacht worden van verdere strategie uit te bouwen in de richting van de tegenstander. De hele ambiguïteit die daar door de Navo is opgebouwd leidt tot reactie — zeker ook vanuit Rusland.»

Wouters: «Ik spreek niet over een ambiguïteit vanwege internationale organisaties, ik spreek over de noden van honderduizenden mensen.»

Malfliet: «Wel, die moeten ongetwijfeld gelengid worden, maar niet door de Navo.»

Wouters: «Dat is ondertussen een week moeten wachten op andere vormen van hulpverlening, daarvoor moeten we ons niet generen.»

Malfliet: «Die ngo's kunnen ook heel snel optreden en de hulpverlening kan in het kader van andere organisaties even goed werken als in het kader van de Navo. Het is een heel slecht teken om nu opnieuw de Navo daarin te betrekken en — zoals Artsen zonder Grenzen ook zegt — de burgers in gevaar te brengen. Die burgers in die Navo-tentenkampen zijn in gevaar omdat zij mogelijk het doelwit kunnen zijn van de tegenstander van de Navo. Het is niet zo dat de Navo hier optreedt in haar rol van bredere veiligheidsorganisatie.»

Wouters: «Jamaar, wacht eens eventjes. Als die vluchtelingenkampen daar aan de grens staan en de Navo daar weg moet blijven omdat de Navo ongehoorbaar is en omdat de vluchtelingen in gevaar zouden zijn, betekent dat zoveel als zeggen dat die vluchtelingen dan onveilig moeten zijn.»

Malfliet: «Waarom kan dat niet in het kader van andere bestaande organisaties? Bijvoorbeeld de VN.»

Wouters: «En wie gaan ze sturen?»

Malfliet: «De UNHCR.»

Wouters: «Kan die voor de veiligheid zorgen?»

Malfliet: «Het kan inderdaad zo zijn dat de Navo op een duidelijk gescheiden manier de veiligheid installeert rond de kampen maar het kan niet zo zijn dat de Navo de kampen zelf bouwt zoals nu het geval is.»

Wouters: «Jamaar, dat heb ik daarmee ook gezegd. Dat men op dit moment omwille van een betere operationaliteit de ergste noden op het terrein gaat lenigen, vind ik een morele verplichting.»

Malfliet: «De Navo heeft de Europese veiligheid natuurlijk enorme schade berokkend met haar bombardementen. Zowel vanuit Servische als Russische hoek wordt de ingreep van de Navo in eerste instantie duidelijk gezien als een Amerikaans optreden. De tegenstelling Rusland-Amerika die nog altijd bestaat, wordt daardoor opnieuw gezien als een machtstegenstelling. In hun perspectief wordt alles wat de Navo doet dan des duivels.»

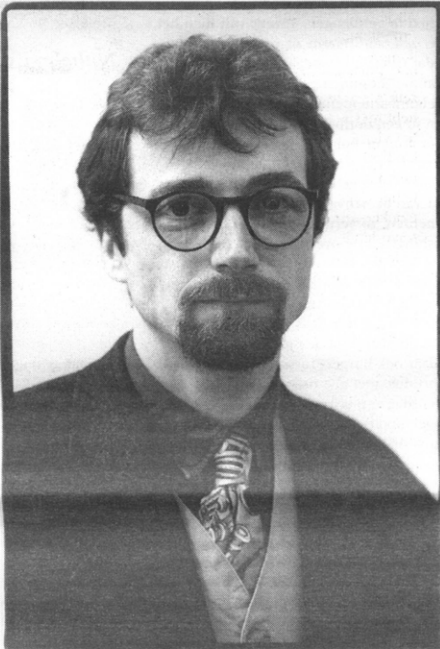
Laars

Veto: Men is niet naar de VN geweest. Wat is het nut van internationaal recht als men de rechtsregels niet hoeft te volgen?

Wouters: «Ik vind uiteraard niet dat je de rechtsregels niet moet volgen. Het VN-handvest is voor mij het neerleggen van de krachtlijnen op het einde van de Tweede Wereldoorlog. De manier waarop de huidige Veiligheidsraad is samengesteld met zijn huidige oppositie en het overwicht van de permanente leden daarin is een fiksatie ge-

worden van een bepaald krachtenveld. Men kan zich de vraag stellen of het niet voor de hand ligt of dat handvest na meer dan vijftig jaar niet aan revisie toe is. Men kan zich vragen stellen over de onbeperkte macht van de grootmachten om op eender welk ogenblik een veto-recht te hebben.»

«Ik wil er op wijzen dat men al meer dan een jaar geprobeerd heeft een vreedzame beslechting van het geschil te verkrijgen. Rusland was mee opgenomen in de Kontaktgroep. In Rambouillet heeft men een voorstel uitgewerkt met veel compromissen. Uiteindelijk heeft de Veiligheidsraad — met inbegrip van Rusland en China — gezegd dat Kosovo een bedreiging vormt voor de internationale veiligheid en vrede in de regio. De Veiligheidsraad heeft Milosevic verplicht zich te houden aan het akkoord dat gesloten was met Holbrooke (VN-vredesgezant, nvdr). Milosevic heeft ook die afspraken aan zijn laars gelapt. Nu zeg ik niet dat op basis van de schending van resolutie 1204 door Milosevic er een voldoende basis is gelegd voor Navo-luchtaan-

Bart Kerremans

(foto Ivan Put)

vallen. Ik wil alleen maar zeggen dat de internationale gemeenschap daar duidelijk gefaald heeft. Een internationale organisatie als de Navo heeft dan het vakuum ingevuld op zijn manier. Ik betreur dat dit zonder een voldoende veilige grondslag gebeurt is. Dat is niet gebeurd zonder eerst de VN een kans te hebben gegeven, maar gewoon omdat er geen andere mogelijkheid meer was om militair iets te doen tegen Joegoslavië.»

«De Kosovo-crisis illustreert andermaal hoe weinig de Europeanen het heft in eigen handen kunnen nemen. In dat opzicht zijn we geen stap verder dan de Joegoslavië-crisis in 1991. Institutioneel stel je een eigenaardige parallel vast. Op het veld zie je dat de rol van de EU tamelijk gemarginaliseerd wordt en men niets liever doet dan wachten tot ambassadeur Holbrooke terug op het toneel verschijnt. Institutioneel stel je merkwaardig genoeg vast dat men vanaf het Verdrag van Maastricht in 1991 een opening gemaakt heeft naar een Europees defensie- en veiligheidsbeleid. Het Verdrag van Amsterdam, dat dateert van 1997, zal op één mei van dit jaar in werking treden. Dit verdrag biedt de Europese Raad — dat wil zeggen de top van staatshoofden en regeringsleiders — de mogelijkheid om in één klap te beslissen over een integratie van de West-Europese Unie (Weu), de defensie-organisatie van Europa die nu afhankelijk is van de Navo, (nvdr) in de Europese Unie. Zo zou de Europese Unie een volwaardige defensie- en veiligheidskomponent kunnen krijgen. Ik zou willen een appél doen aan het geweten van Europa — in het licht van de onmacht die ze in alle crisissen heeft vertoond. Eerst

moet Europa kijken hoe het afloopt op de Navo-top volgende week. Een week later treedt het Verdrag van Amsterdam in werking. Dan kan Europa ons eens tonen dat het haar ernst is met de vorming van een eigen Europees defensiebeleid. Ze zouden zo snel mogelijk een strategische planning moeten maken voor een integratie van de Weu in de EU en werken aan een eigen operationele capaciteit. Pas als de Europese Raad dit doet en vervolgens de ratificatie in versneld tempo verloopt, zal ik geloven in een Europa dat voldoende tanden en besluitvaardigheid heeft om niet altijd de Amerikaanse kaart te moeten trekken. Want uiteindelijk haten ze die als de pest.»

Blunder

Kerremans: «De Navo heeft in Rambouillet een aantal diplomatieke fouten gemaakt. De belangrijkste fout is dat ze eigenlijk te laat hebben gemerkt dat ze in hun zeer sterke dreigement-strategie tegenover de Serviërs eigenlijk de Albanese UCK sterk in de kaart speelden. Door met bombardementen te dreigen, konden de Albanesez steeds maximalistischer eisen stellen. Op die manier zouden de Serviërs het akkoord nooit tekenen en de Navo overgaan tot bombardementen. Drie dagen voor de deadline van vijftien maart heeft Albright dan gezegd dat de Navo alleen zou bombarderen als de Albanesez het akkoord tekenden. Tactisch gezien hebben ze daar een redelijke blunder begaan.»

«Ik wil zeker niet alles bepleiten wat door de Navo wordt uitgevoerd, maar als ik het bekijk in het perspectief van acht jaar balkanoorlog kan ik u één ding zeggen. Wij hebben hier helemaal niet te maken met een irrationele man, wij hebben hier te maken met een bijzonder rationele man maar ook een cynische man waar wij met ons westerse humanitaire optimisme niet bij kunnen. Wij kunnen er niet bij dat er mensen zijn die een politiek voeren waarbij systematisch honderduizenden mensen worden uitgedreven. Griekenland en Turkije hebben in 1923 in Lausanne nog een akkoord gesloten waarbij gewoon werd afgesproken dat de Turken in Griekenland zouden worden geruild tegen de Grieken in Turkije. Ik denk dat het inzetten van geweld — hoe spijtig ook — na tien jaar geweldloze oppositie door Ibrahim Rugova en na acht jaar balkanoorlog de enige manier was om de situatie te deblokken. Of die manier succesvol zal zijn, is iets anders. Er zijn andere dingen gebeurd dan we hadden verwacht.»

Veto: Volgt daaruit dat nu een grondlegger zal moeten ingezet worden?

Wouters: «Ik ben daar zelfs niet van overtuigd. We zijn in een volledig nieuwe fase beland. In de perscommuniqués van de Navo van de afgelopen week is er een duidelijke opening richting Milosevic. Alleen al de nuance dat het geen Navo-troepen meer moeten zijn die naar Kosovo gaan maar een internationale troepenmacht, betekent zoveel als 'we gaan het met de Russen doen'. In dat communicatie wordt ook gesproken over een multi-etnisch Kosovo in overeenstemming met het internationaal recht en het handvest van de VN. Tot vorige week zag je dat niet in de Navo-eisen staan. Je kunt je dus afvragen wat dat betekent. In het VN-handvest staat het recht op zelfbeschikking. De Kosovaren kunnen daarin lezen dat ze na een eventuele overgangsregeling in staat zullen worden gesteld om hun recht op zelfbeschikking uit te oefenen. De Serviërs kunnen in het handvest soevereiniteit en niet inmenging in binnenlandse aangelegenheden lezen. De Navo-bondgenoten — Willy Claes op kop — zullen daar nog iets anders in lezen. Hoofdstuk negen geeft de mogelijkheid om van Kosovo een internationaal protektoraat te maken of een vorm van internationale voogdij te installeren. Men moet verder denken over een regeling die maakt dat er een internationaal toezicht wordt uitgeoefend in Kosovo. Dat moet voldoende sterk zijn om enerzijds te beletten dat de militaire, para-militaire en vooral de politietroepen van Milosevic gaan doen wat ze niet laten kunnen. Anderzijds mag ook geen si-

tuaatie van wetteloosheid ontstaan waarbij het UCK voortdurend vanuit de bergen kan blijven aanvalen. Er is al gesproken van een generatieelange aanwezigheid. Het zal in elk geval een internationale aanwezigheid op lange termijn moeten zijn. De beste oplossing hiervoor is een compromis dat voldoende backing heeft vanwege de Russen om een internationale aanwezigheid, hetzij onder VN-vlag hetzij onder OVSE-vlag, naar Kosovo te brengen.»

Belooft

Malfliet: «Volgens mij is er heel veel kwaad geschied. Persoonlijk betwijfel ik of je dat nog kan recht trekken op die manier. Aan de andere kant ga ik er ook niet mee akkoord dat die geweldoplossing de enige was. Rugova's strategie heeft inderdaad gefaald maar we hadden vanuit Europa meer steun kunnen geven aan Rugova. We hadden dat veiligheidsconcept meer kunnen waarmaken door iemand als Rugova meer te ondersteunen door de internationale gemeenschap en we hebben dat niet gedaan. We hebben de zaken teveel op zijn belooft gelaten op het moment dat het nog anders kon. Ik betwijfel of dat nu nog recht te trekken is omdat Rusland deze crisis ook ongetwijfeld zal aangrijpen om in zijn eigen kaarten te spelen. Rusland zal dit perspiëren als een nieuwe aanzet tot een soort verdeeld denken inzake veiligheid en tot blokvorming binnen Europa. Ik vrees dat de klok niet terug te draaien is. Ik ben daar heel sceptisch over.»

Veto: Welke oplossing zien jullie?

Kerremans: «Er zijn een aantal hervormingen in de Europese samenwerking nodig. Ik hoopte dat de oorlogen in Kroatië en Bosnië zouden leiden tot de keuze voor een ver doorgedreven GBVV (Gemeenschappelijk Buitenland- en Veiligheidsbeleid, nvdr). Maar niet alleen is er een gebrek aan politieke wil. Daarnaast hebben lidstaten als Frankrijk en het Verenigd Koninkrijk daar geen behoefte aan. Ze zijn een nucleaire macht en beschikken bovendien over een permanente zetel in de VN-Veiligheidsraad. Waarom zouden ze die macht delen met een aantal kleine Europese pottenkijkers?»

Wouters: «Ik ben iets optimistischer. Bij de Europese integratie is er een wisselwerking tussen de nationale reflexen van de staten en het institutionele weefsel. Er is toch iets nieuws aan het groeien. In Frankrijk en het Verenigd Koninkrijk besef men dat men er goed aan doet het Europese belang mee op te nemen in hun vertegenwoordiging in de VN-Veiligheidsraad. Dat Frankrijk en het Verenigd Koninkrijk naar elkaar toegroeien op het vlak van de Europese defensie is hiervan een indicatie. Ik hoop dat dit in de naeweën van deze crisis verder wordt uitgebouwd. Instellingen zijn in staat om te leren en te verrijken. Op die manier kan men met 'des petits pas' — zoals Robert Schumann zei — ook op defensievlak een Europese identiteit vormen.»

Benny Debruyne
Margo Foubert

Pumpkin Records

Tienstestraat 205
3000 Leuven
Tel 016/20 44 85 Fax
Open 13u00 - 18u30
Gesloten zon. - en Donderdag

**IMPORT-SPECIAALZAAK
UNIEKE SFEER & LAGE PRIJZEN**

Een Belgische oplossing voor Joegoslavië?

Luc De Vos is specialist in buitenlandse betrekkingen en militaire strategieën. Hij meent dat de internationale gemeenschap, Duitsland op kop, een grote fout beging door het verval van Joegoslavië niet tegen te houden. De aan de gang zijnde oorlog zal hoe langer hoe meer risico's inhouden omdat men meer "domme" bommen gebruikt. Een oplossing voor het konflikt ziet hij in een diplomatieke samenwerking tussen Duitsland en Rusland.

isme. Eind jaren tachtig ontam hij de Servische provincies Kosovo en Vojvodina hun autonomie, waardoor de bevolking zich gefrustreerd voelde. Door de onafhankelijkheid van Kroatië, Slovenië en Bosnië groeide de hoop ook in Kosovo — samen met het gewapend verzet.

Belgisch

De professor duidt twee duidelijke problemen aan in de jaren negentig. De internationale gemeenschap zou een vergissing begaan hebben door het ineenstorten van

terveniëren. Daardoor kwam er een grotere vluchtelingenstroom op gang maar die was in de ogen van de plannenmakers van tijdelijke aard," aldus De Vos.

Vernietigen

Er zijn verschillende fazes in een militaire interventie. Eerst schakelen onbemande vliegtuigen de radars van de luchtfweer uit. Daarna bombardeert men de commando-, controle- en communicatiestructuur. Beide fazes kunnen relatief 'clean' verlopen omdat het gaat over dingen die men precies kan lokaliseren. Ze zijn versneld op elkaar gevolgd omwille van het grote vluchtelingenprobleem. In de derde fase tracht men het leger immobiel te maken, door in eerste instantie bruggen, benzinedepots en raffinaderijen te vernietigen. Tevens valt men het leger zelf aan. Daarin zit veel meer risico omdat troepen beweeglijk zijn en men "domme" bommen gebruikt —geen precisiebombardementen dus. Des te meer men in een oorlog verwickelt raakt, hoe meer domme bommen gebruikt worden — zeker als er een invasie komt. De Vos: "In de Golfoorlog gebeurde slechts negen procent van de aanvallen door precisiebombardementen, zo vernam ik op een hearing in Washington. De overige bommen kwamen naar beneden door de wet van de zwaarte-kracht. Je moet je dat eens voorstellen: zo'n vliegtuig heeft een snelheid van duizend kilometer per uur. De piloot ziet dan 'iets kakis' en heeft niet de tijd om uit te maken of daar ook burgers tussen zitten — hij vuurt dus, met alle risico's van dien. Vorige woensdag zijn er zeventig vluchtelingen omgekomen, waarschijnlijk omdat het leger hen voor zich uitdreef juist om zich tegen aanvallen te beschermen — een klassieke strategie. Het kan ook zijn dat zij daar toevallig in de buurt waren en dat het niet met voorbedachten rade was vanwege de Serviërs. Er zijn ook twee andere hypoteses maar die acht ik weinig waarschijnlijk: de vluchtelingen beweren dat het Serviërs zijn die het bombardement uitvoerden. Je moet dat begrijpen; die mensen zijn kwaad. Het zou ook een menselijke fout kunnen zijn van een Navo-piloot, die vluchtelingen aangaz voor legeretroepen. Maar zelfs bij precisiebombardementen is de precisie niet gegarandeerd, zelfs in vredetijd zijn de oefeningen slopend voor de vliegeniers."

Door de aanvallen van de Navo gaat de strijd op het terrein meer gelijk op. De paramilitaire organisaties — niet het Joegoslavische leger, dat is niet meer te zien volgens de prof — vechten tegen het voornamelijk met kalasjnikovs bewapende UCK, dat geen last meer heeft van Servische tanks. "De landmacht van de Navo zou het gebied op enkele dagen kunnen veroveren,

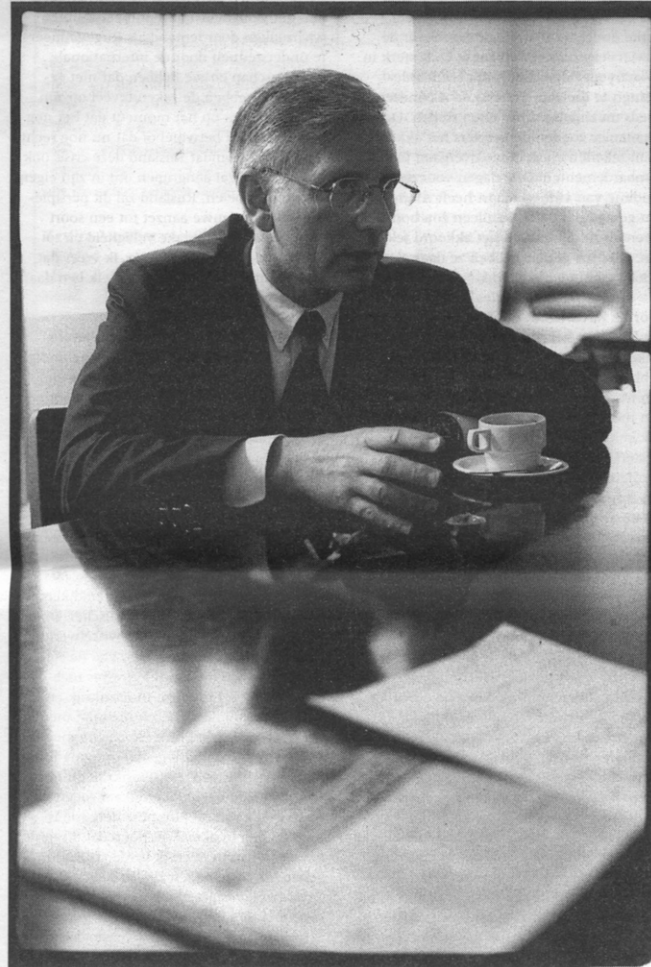
maar dan zouden Westerse soldaten sterven. De publieke opinie zou zich dan mogelijk tegen de interventie zou kunnen keren en dan heb je verloren. Deze oorlog is een propaganda-oorlog. Hoewel ik betwijfel of de Angelsaksers — met hun traditie van eerlijke berichtgeving — willens nilens foute informatie zouden geven, kunnen ze zich wel vergissen, of te weinig zeggen. De manipulatie van de publieke opinie hier houdt in dat men doet uitschijnen dat er vooral precisiebombardementen plaatsvinden. Men zegt niet, ook niet bij benadering, hoe de verhouding juist ligt met de domme bommen. Milosevic is op dat vlak een serieuze tegenstander dan Saddam Hoessein. Hij komt uit de kommunistische traditie van de Agit-Prop: agitatie en propaganda tegelijkertijd," nog volgens professor De Vos.

Nobelprijs

De vraag stelt zich wel of de Navo nu moest interveniëren of niet. "Het voorstel van Fischer had vroeger kunnen gebeuren. Ik heb ook altijd gepleit om Rusland meer te betrekken. Zij zijn namelijk goed geplaatst omdat zij met beide partijen kunnen spreken en het zou psychologisch ook goed zijn voor hun gekwetste grootmacht-imago. Maar er zijn twee problemen: de onderhandelingen met de VS die reeds zo lang aansleepten, en het feit dat Milosevic een oud-kommunist is — van een andere strekking dan de Russische machtshebbers — die niet zomaar geneigd is alles van de Russen te aanvaarden."

Volgens de specialist buitenlandse betrekkingen moet er een soort statenbond komen in Joegoslavië — waarin naast Kosovo en Servië ook Bosnië-Herzegovina en de Servische provincie Vojvodina mogen worden opgenomen — die elke cultuur een grote autonomie zou geven. Er moeten garanties komen voor de minderheden. De controle daarop zou moeten gebeuren door de VN en de OVSE (Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa). De Vos stelt dat het haalbaar is het nationalisme een halt toe te roepen: Tito kon dat toch ook. Men mag niet vergeten om ook voor de vijf à zeshonderdduizend Servische vluchtelingen — een erfenis van de Kroatische bezetting van de Krajina — een oplossing te vinden. De Vos ziet een grote rol weggelegd voor de Duitse buitenlandminister Fischer en de Russische topgezag Primakov "Rusland en Duitsland kunnen Kroatië onder druk zetten, zodat er een evenwichtige oplossing uit de bus komt. Joschka Fischer en Primakov kunnen daar de Nobelprijs gaan winnen."

Margo Foubert

't is goeie koffie van de Libertad

(foto Joost Helsen)

De Vos beschrijft hoe het komt dat in Joegoslavië, na decennia van vreedzaam samenleven, de bevolkingsgroepen vanaf de jaren negentig elkaar naar het leven staan. Onder Tito — volgens De Vos "een zeer wijs man", had je een goed functionerend systeem. Na de Tweede Wereldoorlog — waarin er een bloedige burgeroorlog had plaatsgevonden — trachtte hij het nationalisme in te dijken door de Duitsers als grote schulden voor te stellen hoewel dit historisch niet klopt. Tito voerde een beleid van pacifikatie. Zo verdeelde hij de belangrijke functies over de verschillende bevolkingsgroepen. Een ander element daarin was een soort wafelijzerpolitiek, wat wij in België ook kennen. Hij zorgde ervoor dat geen enkele groep zich financieel benadeeld voelde. Dit kostte echter enorm veel geld, Joegoslavië had dan ook grote buitenlandse schulden. Na zijn dood in 1980 kwam er een achtkoppig presidentschap — een representatie van de deelstaten en autonome provincies.

Milosevic, komende uit een kommunistische traditie, bespeelt volgens De Vos uit opportunistische redenen het national-

Joegoslavië niet tegen te houden. Duitsland erkende in 1991 de onafhankelijkheid van Kroatië en Slovenië — om de historische reden dat zij bondgenoten waren in de Tweede Wereldoorlog — waarna de andere Europese landen aarzeland instemden vanuit een soort EU-solidariteit. Men had ingedeeld een 'Belgische' oplossing moeten betrachten: "Het meest positieve van de Europese landen aarzeland instemden vanuit een soort EU-solidariteit. Men had ingedeeld een 'Belgische' oplossing moeten betrachten: "Het meest positieve van de Belgische politiek is de compromisvorming", volgens De Vos. Het tweede probleem situeert hij in de openvolging van problemen met Milosevic, waarbij de Verenigde Staten telkens dreigementen gebruikten. Als zij die nooit uitvoerden zouden ze zichzelf belachelijk maken. "Men had al vanalles geprobeerd, ze waren ten einde raad na een jaar onderhandelen over Kosovo. Uit zeer goede bron weet ik dat het door de publieke opinie is — in de VS en Groot-Britannië was die veel meer dan hier voor een militaire interventie — dat de politiek overgegaan is tot bombardementen. Clinton met name is sterk onderhevig aan die publieke opinie. Dat gegeven, in combinatie met de vluchtelingenproblematiek die akuter werd, leidde tot de beslissing te in-

Studenten willen een mensenketting vormen in Leuven

Op 29 april om halfvijf zouden duizenden studenten een mensenketting in de vorm van het vredestecken maken op basis van het Leuvense stratenplan. Ten minste als de initiatiefnemers — vijf Leuvense studenten — hun zin krijgen. De aanvraag voor de aktie is onder-tussen ingediend op het stadhuis.

Op dit ogenblik is nog geen definitieve beslissing genomen over de omvang van het projekt. Als de oproep veel succes heeft, kan het zijn dat de mensenketting ondermeer de Leuvense ring mee in het patroon opneemt. In dat geval zouden ongeveer twaalfduizend studenten nodig zijn, een kleine helft van alle Leuvense studenten. "Doen we het zonder de ring, dan zijn ongeveer drieduizend personen nodig," zegt Stefaan Molders — één van de initiatiefnemers. Of een dergelijke mobilisatie slaagt, hangt mogelijk af van de inbreng van de Sociale Raad — een geleding van de Leuvense Overkoepelende Kringorganisatie. Op het eind van de week bespreekt Sociale Raad of ze op het voorstel ingaat of niet.

Als rechtstreekse aanleiding voor dit vredesinitiatief vernoot Stefaan Molders uiteraard de oorlogssituatie in Kosovo. Toch gaat de aktie verder dan dat. "We willen eigenlijk aantonen dat oorlog in feite nooit iets oplost. Het polariseert enkel de betrokken partijen en wordt vaak enkel gevoerd omwille van economische beweegredenen. Zelden gaat het daarbij echt om het welzijn van de mens," aldus Stefaan.

(bd)

Geïnteresseerden kunnen zich wenden tot Stefaan Molders, tel: 016/32.02.15. of Cité, Steengroevelaan 5, blok 2 op gelijkvloers
Verzamenen om 16.00 u (Realisatie om 16.30 u)

Een essay aan de muur

oor Leuvense liefhebbers van beeldende kunst is het de komende maanden feest. De kunstuitleenorganisatie Kunst in Huis heeft sinds kort een filiaal in Leuven waar je voor een appel en een ei werk van Vlaamse kunstenaars kan ontlenen (zie kader). Volgende week opent onder de naam 'Demarches' de kunstbiënnale van de Stad Leuven, het Cultureel Centrum en de Kunstbank. Deze laatste organisatie heeft momenteel in haar galerie Eve-nøYet reeds een kleine aanloop op de grote ekspo.

Sinds vorig jaar galerie Transit naar Mechelen verhuisde, is het met het Leuvense galeriewezen triestig gesteld. Slechts de galerie van de Kunstbank, Eve-nøYet, bekommert zich nog om hedendaagse beeldende kunst, en gelukkig hoe langer hoe meer. Zo hoeven de kunstliefhebbers in Leuven zich niet langer enkel vast te klampen aan Ithaka, de jaarlijkse eendagsekspo van Kultuurraad, als enige strohalm — zij het één van armdikte. Voor de kunstbiënnale van de stad heb je al helemaal zevenmijlslaarzen en veel geduld nodig. Maar we moeten dus niet altijd klagen.

Eve-nøYet is ondergebracht in een gewoon huis aan de Vaartstraat, een weinig aantrekkelijke ruimte. Ze houdt het midden tussen een museaal wit en een afgekalde woonkamer, vlees noch vis. Het huiselijke karakter lijkt desondanks een interessante troef, maar evenzeer een problematische: het werkt namelijk lang niet altijd. Maar soms werkt het wél, zoals met de huidige installaties van Christine Clinckx en Nico D., die zich beide plooiën naar de vormen van de woonkamer, naar het huiselijke karakter van de galerie.

Ajuin

De Nederlander Nico D. is een verzamelaar, wat resulteert in installaties die diverse zaken bijeen brengen in een bescheiden kabinet, een kunstkamer waar curiosa hun plaats krijgen. In het midden van de ruimte staat een grote behangers-tafel die de werkwijze van de kunstenaar verraadt. De tafel verwijst door haar aard naar het atelier, zodat deze gelinkt wordt aan de galerie. Op de tafel zijn bokalen met ajuinen uitgesteld, gerangschikt volgens een ritmisch patroon, haast overeenkomstig de verzamelaarsdrang steeds opnieuw te schikken en te moduleren. Uit de strakke opstelling spreekt een beweging, een drijfveer die de objecten rondom een kader aanreikt.

Na verscheidene jaren materiaal aan te dragen, tekenen er zich in het atelier van de kunstenaar onbewust figuren af doorheen de diversiteit. Ook na een overplaatsing naar de galerie kunnen deze als een enigma oplichten uit de installatie. Het is de werkwijze van de essayist, die een virtuoze grilligheid voor zich kan laten spreken, als poëzie. Zo verzamelde bijvoorbeeld ook de populaire Franse filosoof Roland Barthes

dagelijkse gedachten op steekkaarten, die door combinatie allerlei structuren en thema's opleverden. Nico D. sampelt onder meer oude prenten en verbindt een motiefje als een kruiwagen met een kleine skulptuur elders. Maar ook minder evidente verbanden komen bovendien in de receptie. Tot het kabinet behoort ook een ouderwetse kijkdoos van een huiskamer, als een *environment* dat het lichaam buitensluit, alsof het verzamelen zich slechts wil

verhouden tot het oog.

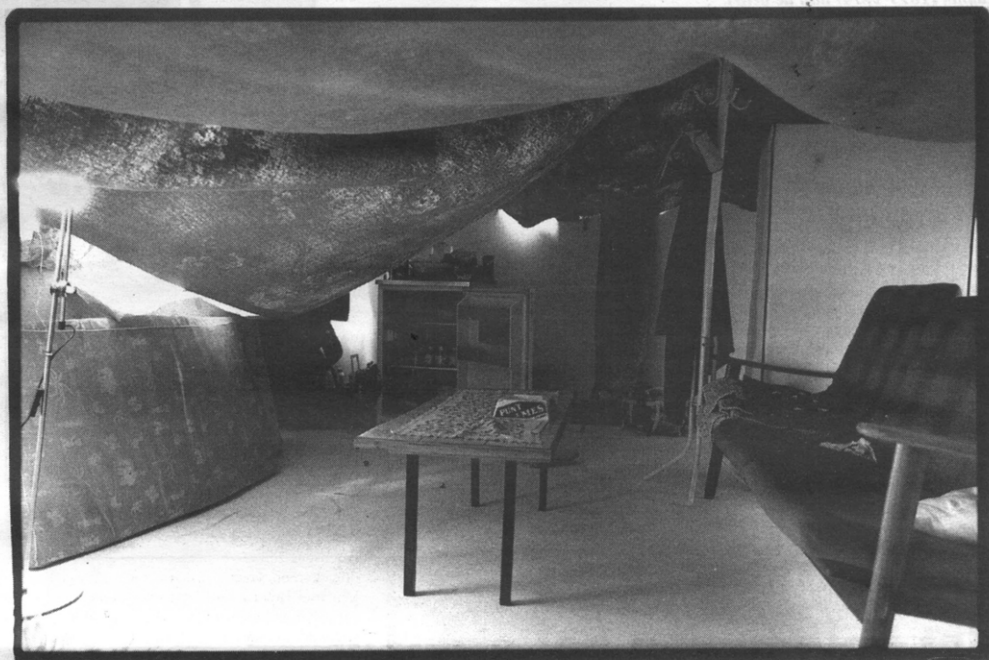
Het boeiende werk van Christine Clinckx zet die gedachte precies op haar kop. Haar ruimte is volledig ingericht als een huiskamer, met tv, een koelkast volgestouwd met rommel, een zetel, een mobiele kleerkast. Hieroverheen is een groot tapijt gedrapeerd, zodat het geheel een *environment* wordt, of beter een 'kamp', een speelruimte. Om er binnen te komen moet je kruipen, de handeling en het voe-

len worden belangrijk als componenten van de ervaring.

Maar ook de rol van het oog verwijst ernaar bij Clinckx. De assemblage laat zich opmerken door haar taktiliteit, ook een oog voelt aan een tapijt. De geluidsband van spelende kinderen vult het geheel van kleine impressies aan, en lijkt ze eveneens in een eterische taktiliteit te verbinden. Zoveel is duidelijk, kunst is leuk, kunst wil haar *sérieux* ontlenen aan haar speelse ervaring.

Jeroen Peeters

Eve-nøYet is open van woensdag tot en met zaterdag, van 13.30 tot 17 uur. De ekspo met Clinckx en Nico D. loopt nog tot 22 mei. Vaartstraat 30, tel. 23 99 86.

(foto Joost Helsens)

Kunst in Huis Kunstuitleen nu ook in Leuven

Kunst in Huis Kunstuitleen vzw bestaat reeds twintig jaar op verscheidene plaatsen in Vlaanderen, en sinds drie weken ook in Leuven. De organisatie heeft een tweeledige doelstelling. Ze wil jonge Vlaamse kunstenaars promoten en een openheid voor actuele kunst creëren bij een zo groot mogelijk publiek door het uitlenen van kunstwerken. In tegenstelling tot wat je denkt, is kunstuitleen voor particulieren meer dan een zondagsschilder boven het buffet. Het depot van de organisatie wordt door tal van beeldende kunstenaars ter beschikking gesteld in ruil voor hanggeld. Dat resulteert in een verzameling die zowel werk van bekende als van minder bekende kunstenaars omvat, evenals van uiteenlopende disciplines, zoals schilderkunst, grafiek, fotografie, skulpturen en zelfs kleine installaties.

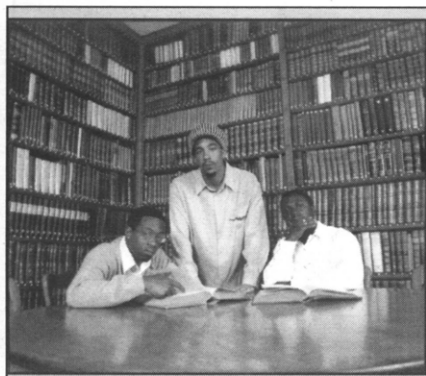
Twee maal per jaar kunnen kunstenaars hun werken indienen, waarna een jury van deskundigen geschikte kunstwerken in de uitleenkollektie opneemt. Momenteel bestaat deze voor heel Vlaanderen uit meer dan vijfduizend werken, van zo'n vijfhonderd kunstenaars. In de Leuvense uitleendienst zijn er daarvan tweehonderdvijftig beschikbaar. Elke maand wisselt het aanbod. Het betreft zoals gezegd eigentijdse kunst, kunst van *nu*, dus geen laat-impressionisme of andere achterhaalde kitsch.

In de toonzaal aan de Mechelsevest, namelijk in het voormalig Provinciaal Museum Van Humbeek-Piron, kunt u gaan kijken naar de werken. Er hangt meer dan één aangename verrassing, zoals foto's van Malou Swinnen en Liliane Vertessen, en schilderijen van Beatrijs Lauwaert, Wladimir Moszowski en Roger Raveel. Wat betreft andere disciplines is het aanbod voorlopig beperkt, maar binnenkort komen er mogelijk ook tuinskulpturen, videokunst, neon-installaties en andere gekte à la carte.

Wat kost het grapje dan wel? Weinig, een appel en een paasei. Na betaling van een eenmalig abonneegeld van vijfhonderd frank, hangt je favoriete kunstwerk in huis of op je kot voor tweehonderdvijftig frank per maand, *all task* verzekerd. Wisselen kan zo vaak je maar wil, uitproberen is dus de boodschap. Enkel voor vervoer moet je zorgen. Je hoeft er dus per maand maar één rondje op kafee voor te laten, en het resultaat is zeker even inspirerend. Indien de onderneming hier in Leuven succesvol wordt, behoren bovendien speciale tarieven voor studenten tot de toekomstmogelijkheden. Guillaume Bijl als hulp bij het blokken, wat houdt u nog tegen?

(jp)

Kunst in Huis is open op woensdag en vrijdag van 13.00 tot 20.00 uur, en op zaterdag van 9.00 tot 14.00 uur. Andere dagen op afspraak bij Adel Deceuninck, Mechelsevest 108, tel./fax 016/22 45 60.

Postbodes rappen hun eigen seremonie

Hiphop is nu al zo'n vijftien jaar aan het uitbollen, het gaat hoe langer hoe trager. Nu is het al zo ver gekomen dat zelfs reggae duizelingwekkend snelle muziek lijkt. Die wordt dan ook met plezier gerekereerd door menig hiphop-dj met de broek halverwege de knieën. De mc's, rappers dus, verlustigen zich meteen ook in het opdragen van hele missen, als *street preachers*. Zo ook de nieuwe hype uit Nederland, Postmen — donderdag te gast in Stuc

Ijverig zijn ze wel, die rappende postmannen, hele bibliotheken verslinden ze, geen student doet het hen na. Kwestie van de gebeden voldoende *body* te geven, God zal het geweten hebben.

De omgang van Postmen met reggae is evenwel bijzonder boeiend. De *beats* worden wat scherper, de lorne bassen energieke *flows*. Alles wat pittiger, zonder die rastakrullen. Voor de *dress code* moeten we nog even afwachten, maar misschien toch reeds enige tips. Een lang wit gewaad kan niet misstaan, evenmin een geheven middelvinger. Bij een sportschoen hoort op zijn minst een knots van een bisschopsring. Maar verder, *stay cool* en denk geregeld met een serieuze blik aan de Allerhoogste die ons doet ademen.

(jp)

Postmen treedt op donderdag 22 april aan in de Stuczaal om 20.30 uur, Van Evenstraat 2d. Voor en na speelt het Leuvense kollektief Riot Squad. Kaarten kosten 200/250/300/350, reservatie op het Stucontilhaal, 20 81 33

'Marius' van De Onderneming in première in Stuc

Daar in dat kleine kafee

Instaande woensdag stelt de Onderneming haar jongste voorstelling aan het publiek voor. In hun verovering van de Franse Klassieken — in het verleden onder meer De Misanthrop van Molière, en Vuile Handen van Sartre — is deze keer 'Marius' van Marcel Pagnol (1895-1974) aan de beurt.

Donderdag besluit ik dat een productie die volgende woensdag in première gaat nu wel enige vorm moet gaan krijgen, en be-geef ik me naar de brandweerkazerne waar de acteurs van De Onderneming hun best doen 'Marius' in een ensceeneerbare vorm te gieten. Onder het schaarse werklicht van het brandweerkazernepodium tref ik hen aan, in hun kostuums gestoken, en gezeten rond één van de tafeltjes van wat in de voorstelling 'Bar de La Marine' zal heten. Druk diskussierend wordt het skript blad-zijs voor bladzijde overlopen. Bij elk detail wordt stilgestaan. Wie moet welk hoedje dragen bij welk pak, hoe moet de kwartier-meester belicht worden, wanneer precies moet de muziek worden afgezet. 'Marius' is nog lang geen voorstelling, maar een op-eenhoping van losse scènes, een aaneen-schakeling van dialogen. Vanavond de eer-ste doorloop.

Aanzoek

Vrijdag, acht uur. De eerste doorloop

gisteren was geen succes, zo wordt mij ver-teld. De voorstelling lijkt niet te werken. Ik word gewaarschuwd voor een fragmen-tarische repetitie die nog ver afstaat van de uiteindelijke voorstelling. Wanneer de lichen doven en de eerste replieken de zaal worden ingegooid, is de dynamiek ver-zoek. De acteurs haspelen hun dialogen af en slenteren van het podium. Na enkele scènes lijkt, als was er een signaal gegeven, iede-reen op te leven. Tot ieders verrassing ver-andert de tot dan toe vlakke aframming van de tekst in een energiek spel. In het volgende anderhalf uur zie ik een bijzonder plezierige, maar vooral mooie en aandoen-lijke voorstelling. Het verhaal is eenvoudig. Marius, een ietwat onhandige, maar be-minnelijke jongen, groeit op aan de haven van Marseille. Van kindsbeen af hangt hij rond in 'Bar de la Marine', het kleine schip-perskafee van zijn vader. Hij bedient er de klanten en slaat een praatje met de mooie Fanny, die vlakbij het terras vis verkoopt in haar moeders kraampje. Het leven gaat zijn gangetje, maar dat verandert wanneer Fanny uit onverwachte hoek een huwe-lijksaanzoek krijgt.

Pastis

Pagnol, die zelf in Marseille opgroeide, schreef het als eerste deel van zijn Mar-seille-trilogie 'Marius, Fanny en César', een drieluik dat later door hemzelf verfilmd werd. Pagnol heeft in zijn film een bijzon-dere aandacht voor het kleurrijke decor

van de oude haven. De Onderneming nam deze invalshoek over. 'Marius' speelt zich af

op het terras van het kafee, tussen houten tafels, roestige kafeestoelen en veel pastis. Het is een aanpak die bijzonder goed werkt, zo blijkt. De havenatmosfeer, een menging van de directheid van het brute vissersvolk en de romantiek van de wijde zee wordt bijzonder goed geënceneerd, en dat vooral door de wijze waarop ze de per-sonages naar hun hand zetten. Zij weten de temperamentvolle Marseillain treffend na te bootsen in zijn details, maar er is nooit een volledige verduubbeling. De afstand van de akteur tot het personage blijft in die mate behouden, dat elke patetiek en senti-mentaliteit uit de weg gegaan wordt. Achtergrond en verhaal worden twee paral-lellen die elkaar wederzijds beïnvloeden. In de nostalgische sfeer die gekreëerd wordt, tekent de relatie tussen Fanny en Marius zich des te intenser af. Het resultaat is een onderhoudende en eenvoudige voorstel-ling, maar als je weet welke eendeloze dis-kussies aan 'Marius' zijn voorafgegaan, dan geldt hier alleszins een alombekend spreek-woord: 'eenvoud siert'.

Katrien Darras

Benny Debruyne

Volgende week bespreekt Veto enkele hoogvliegers uit het filmfestival.

'Marius' gaat in première op woensdag 21 april en speelt voorts op donderdag 22 en vrijdag 23 april. Kaarten kosten 200/300. Maandag 19 en dinsdag 20 april is er try-out (100/150).

Vierde Afrika filmfestival in Leuven

Het belang van het sirkwie

ier jaar geleden werden nauwelijks nog Afrikaanse films in verdeling gebracht. En als dat al gebeurde was de bioskoop een te hoge drempel. Het publiek interesseerde er zich toch niet voor, was de redenering. Sinds vier jaar probeert het Afrika Filmfestival de vicieuze sirkel te doorbreken. Van achtentwintig april tot en met zeven mei wordt in Supercity, Stuc en Pangaea de Leuvense en belangrijkste poot van het festival georganiseerd.

De grootste uitdaging van het Afrika film-festival is de verdelers overtuigen dat er een publiek bestaat voor Afrikaanse films. Schaalvergroting en een uitgekende aan-pak zijn daarbij heel belangrijk. Mede-or-ganisator Guido Huysmans wijst erop hoe belangrijk de uitbouw van een heus film-sirkwie daarbij is. "Op de productie van de films kunnen we natuurlijk weinig invloed uitoefenen, wel op de verdeling ervan. Daarbij hanteren we twee strategieën. De eerste is de samenwerking met Cinema Novo in Brugge en Focus op het Zuiden in Turnhout. Ten tweede probeert het film-festival een sirkwie te creëren in Vlaams-Bra-bant. Ook in Diest, Aarschot en Dilbeek worden telkens vier films vertoond." Nieuw dit jaar is de samenwerking met (Trans)-Afrika. Een Brussels filmfestival dat staat-sekretaris voor ontwikkelingsamenwerking Reginald Moreels (CVP) gelanseerd heeft. In Pangaea worden in het kader van het festival een aantal video's van Afrikaanse films vertoond.

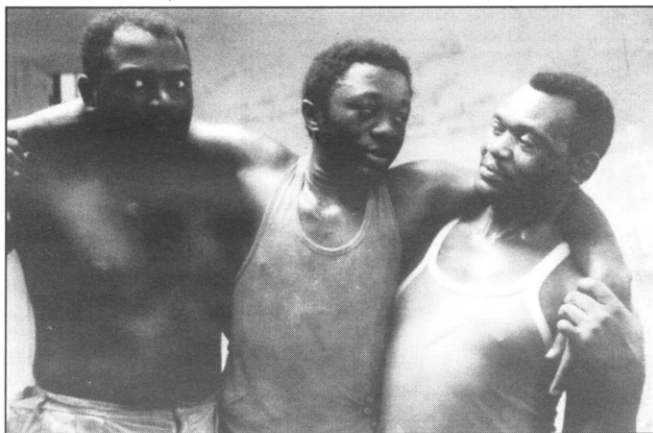
Elk jaar probeert het festival ervoor te zorgen dat een aantal recente Afrikaanse films ook in het reguliere sinemasirkwie komen. Zo worden dit jaar het Kameroense 'Clando' (1996) en het Kongolese 'Pièces d'Identités' (1998) op al deze festivals ver-toond. "Als 'Pièces d'Identités' twintig voor-

stellingen heeft, dan is de verdeler al verzekerd van een bepaald bedrag aan in-komsten en wordt hij over de streep ge-trokken. Dat is dus enkel mogelijk door die samenwerking. Iedereen is dan ook ver-plicht om bepaalde films te vertonen," zegt Huysmans. De festivals in Turnhout en Brugge lokken elk jaar dertienduizend be-zoekers. Ongeveer negentienhonderd festi-valgangers bezochten vorig jaar het Afrika Filmfestival. Met Leuven en Brussel erbij hoopt Huysmans dit jaar de kaap van de tweeduizend vijfhonderd te ronden.

Zwarten

Traditioneel is het festival een men-geling tussen klassiekers uit de Afrikaanse filmgeschiedenis en nieuw talent. Dit jaar wordt de aandacht vooral gevestigd op Al-gerije, Zuid-Afrika, Kongo en Marokko. Het Zuid-Afrikaanse filmlandschap weerspiegelt de turbulente ontwikkelingen van het Zuid-Afrika van de laatste jaren. De eerste zwarte Zuid-Afrikaanse film ('Fools', 1997) staat op het programma maar evengoed een film als 'Paljas'. Een film die Huysmans "niet politiek korrekt" heet omdat hij Afri-kaans gesproken is en er alleen blanken in meespelen. Opvallend is dat het zwarten waren die hem overtuigden de film toch op het programma te zetten. Ook in Marokko is een nieuwe generatie filmers opgestaan. De man-vrouw verhouding en de belang-rijke rol die vrouwen in de hedendaagse samenleving spelen is één van de opval-lendste rode draden in de recente opleving van de Marokkaanse sinema. In de sterk vertegenwoordigde lichting Algerijnse films valt 'Vivre au Paradis' (1998) op. Ook hier dezelfde alomtegenwoordige thema's die in veel Afrikaanse speelfilms terugkomen. De relatie met de kolonisor vroeger en nu — oorlog en migratie — en de daaruitvolgende zoektocht naar een identiteit van mens en maatschappij.

De Kongolese sinema overleeft in dias-pora. Op een paar uitzonderingen na zijn alle Kongolese films van de laatste jaren in het buitenland gedraaid, vooral in België en Frankrijk. Geen toeval dat het thema 'migratie' vaak centraal of op de achter-grond aanwezig is. Hoe moeizaam de weg naar de bioskoop is voor de Afrikaanse film kwam wel heel ironisch tot uiting in 'Pièces d'Identités'. De film speelt zich voor een goed deel af in de Brusselse Matongewijk waar voornamelijk Kongolezen wonen. Ook de Brusselse bioskoop Vendome be-vindt zich in die wijk en figureert op een bepaald moment zelfs in de film. Toch wil-de Vendome aanvankelijk het risico niet nemen om de film te vertonen. Het Afrika Filmfestival trok hen over de streep.

Het Sic deelt ekotopiaboxen uit

In deze maand werd het Sic (Sensibiliserings- en Informatiecentrum) weerom op neo-barokke wijze overstelpt met milieutips. Na rijp beraad besloot het centrum meteen vijf dozen aan eenzelfde uitsmijter te geven. Hier volgen zijn inspirerende tips.

Een metabeschouwing vooraf doet het altijd goed, deze maand van de hand van superwinnaar Peter Budai — alias plopperdeplop: "Er wordt regelmatig over milieuvriendelijkheid gepraat. Als we nu eens gewoon beginnen met vriendelijk zijn? Dat helpt al in veel gevallen (...). Als je nadenkt over wat je werkelijk nodig hebt in het leven, dan kan je sober leven. En dan is er ruimte genoeg voor natuur, mensen, planten en dieren. Kortom, voor de grote verscheidenheid die het leven te bieden heeft."

Maar de man heeft ook oog voor meer praktische tips, in de traditie van Aristoteles' praktische wijsheid — meteen gerijmd: "Om papier te sparen, koop je best de cd-rom van Belgacom." Verder wordt het stilaan tijd voor enige verstrooiing bij het blokken, als het even kan ekologisch. "Als je werkelijk wil dat er een beetje of vliedertje langskomt, zet je op je vensterbank bloemetjes, plantjes. Verder hang je nestkastjes op in de tuin of aan de gevel van je huis. De vogels, vleermuizen, eegels, uilen

en mollen zullen zich zeker tegoed doen aan de pieringen [sic] uit je kompostvat. De ekologie wordt op deze manier grondig hersteld."

Wie andere tips heeft, kan nog steeds meedingen naar een ekotopiabox. Per maand geven Veto en het Sic er immers vijf weg. In de doos vind je onder meer rozenjampou, een katoenen tas in designvorm, ekologisch afwasmiddel, zeep, massage-olie en oorkaarsen. Maar bijvoorbeeld ook 'State of the world', interessante lectuur

met onder meer bijdragen over klimaatwijzigingen, besmettelijke ziektes en de versnelling van de geschiedenis.

De opdracht is simpel: bedenk een eenvoudige milieutip — liefst in een literaire vorm, bij voorkeur een sonnet — en laat die op welke manier dan ook (per postduif, per e-mail, per brief of in persoon) weten aan het Sic. De origineelste en beste tips worden gepubliceerd in Veto, de bedenkers worden beloond met een ekotopiabox.

Jeroen Peeters

berichten

Themahuizen

Je zit op kot te Leuven, maar wilt iets meer dan "gewoon" op kot zitten? Je kent medestudenten die zich interesseren voor een bepaald thema en die zich een jaar willen engageren om samen te werken, eten, denken, praten, ... wonen rond een eigen project in een huis of een gang van een residentie. Je wil actief naar buiten komen met dit engagement. Wat dacht je van het opstarten van een themahuis: een jaar lang leven en werken rond dit zelfgekozen thema. Voor meer info kan je elke namiddag tussen 14.00 u en 18.00 u binnenspringen op Sociale Raad, 's Meiersstraat 5 te Leuven, tel 016/22.95.41, fax 016/22.01.03 of e-mail sora@sora.student.kuleuven.ac.be. Gelieve wel snel te reageren, want de aanvragen worden eind april behandeld.

Kursus fietsherstellen

Op dinsdag 27 april van 18 tot 20 uur wordt er door Velo vzw een extra cursus fietsherstellen georganiseerd. Het aantal deelnemers is echter beperkt tot tien. Inschrijven is dus vereist en kan telefonisch tot maandag 26 april om 12.00 u op het nummer 016/32.30.18. Tover uzelf om tot plaatselijke fietsgoeroe en maak kennis met de geur van geknapt remkabel en de smaak van dynamo. Plaats van het gebeuren: de Velo-tempel, kelder Alma 2.

Getuige(n) aanranding

Tijdens de nacht van 15 januari 1999 werd een jonge vrouw aangerand te Leuven ter hoogte van het standbeeld 'De Fiere Margriet', langsheen het kruispunt Tiensestraat-Muntstraat. De feiten deden zich voor bij nacht tussen 01.00 u en 02.00 u. Op het ogenblik dat het slachtoffer door drie daders belaagd werd, snelde een toevallige voorbijganger haar ter hulp. Deze getuige vervolgde onmiddellijk zijn weg zonder zich kenbaar te maken. De politie verzoekt de getuige om contact op te nemen met de Opsporingsdienst van de Leuvense Politie. Diskretie is gewaarborgd. Politie Leuven tel. 016/21.04.11.

Kura zoekt

De Kultuurraad der Leuvense studenten zoekt een koördinator 3/4tjds (m/v). Vereisten zijn: cultureel engagement, affiniteit met de studentenbeweging, organisatievermogen en zelfstandigheid. Profiel opvragen verplicht. Motivatiebrief en cv uiterlijk op 30 april sturen naar Kultuurraad, Gerlinde Snoeck, E. Van Evenstraat 2d, 3000 Leuven, 016/23.67.73.

Portulaca zoekt ook

Portulaca, de raad van Loko voor buitenlandse studenten, zoekt een vrijgestelde voor het academiejaar 1999-2000. Het betreft een halfijds betaalde job waarbij vaak een (bijna) voltijds engagement wordt verwacht. Taken: onthaal buitenlandse studenten, integratie-activiteiten, hulp aan en doorverwijzen van studenten met sociale, academische of aanpassingsproblemen, administratie, boekhouding, permanentie, kringen en socio-culturele associaties motiveren en betrekken bij de raad, hulp bij het opstarten van nieuwe culturele associaties, bewustmaking rond politieke en sociale problemen die buitenlandse studenten

aanbelangen, samenwerking met Pangaea en andere diensten voor buitenlandse studenten koördineren, vrijwilligerswerk, jaarlijks up-to-date houden van Vademekum. Vereisten: gevoeligheid en begrip voor culturele verschillen, flexibiliteit in sociale contacten, ervaring met mensen van verschillende nationaliteiten, vertrouwde met kringwerking, Loko, interesse in vreemdelingenbeleid en goede kennis van het Engels. Motivatiebrief en cv in het Engels moeten Portulaca (Vesaliusstraat 34, 3000 Leuven) ten laatste op 14 april bereiken. Tijdens de Algemene Vergadering van 16 april stellen de kandidaten zich voor.

Portulaca zoekt ook een Belgische student(e) als ondervoorzitter. De ondervoorzitter zal tijdens dezelfde Algemene Vergadering van 16 april verkozen worden (de voorzitter die een buitenlandse student is, begin volgend academiejaar). De ondervoorzitter zal in samenwerking met de voorzitter de algemene coördinatie van Portulaca op zich nemen. Omwille van de taal is het specifiek de taak van de ondervoorzitter om Portulaca te vertegenwoordigen bij Loko. De ondervoorzitter neemt deze taak als vrijwilliger op zich. Aan de ondervoorzitter worden dezelfde vereisten gesteld als aan de vrijgestelde. Motivatiebrief en cv (in het Engels) worden ten laatste op 30 april bij Portulaca verwacht.

Tekorten Oktopus-akkoord blootgelegd

Vrijdag organiseerde het Leuvense Instituut voor Strafrecht in samenwerking met de Universiteit Gent (RUG) een studiedag over de reorganisatie van het politiewezens (organisatie en bevoegdheden). Deze reorganisatie was een gevolg van het Oktopus-akkoord dat acht politieke partijen sloten na de ontsnapping van Marc Dutroux. De driedelige politiestructuur, ontstaan in 1919, zou worden vervangen door een nieuwe organisatie, die zou bestaan uit een federale politie en lokale polities. De federale politie zou de lokale polities moeten gaan ondersteunen. Fijnaut vreest dat dit gaat neerkomen op een dominante federale politie. Men had het ook over de zaken die in het akkoord ontbreken: de internationale politesamenwerking en een wet op de bijzondere opsporingsmethodes.

Verder pleitte assistent Goossens voor het onderbrengen van de Staatsveiligheid onder de reguliere politiediensten en de fusie van deze civiele inlichtingendienst met haar militaire tegenhanger, de Algemene Dienst Inlichting en Veiligheid (Adiv) van de Krijgsmacht. Professor Ponsaers (RUG), die de lezingen afslot, zag de toekomstige overheveling van de zeggenschap over de lokale korpsen naar de gewesten als onvermijdelijk. De studiedag kon op grote belangstelling rekenen van de politiediensten en (in mindere mate) van de magistratuur.

(hp)

Het verslagboek zal verschijnen in de reeks 'Samenleving, criminaliteit en strafrechtspleging', uitgegeven door de Universitaire Pers Leuven.

DRIE JAAR HET BESLOTEN LAND

SIGNEERACTIES IN DE WINKEL

OP DONDERDAG 22/4 VAN 16.00 TOT 19.00 U

BAILLY

[Ludo, Het seizoen van de palingen]

MATHY

[Ludo]

STASSEN

[Brieven uit de bar, Thérèse]

VAN TOL

[Fokke&Sukke]

PARRONDO

[Bolas Bug]

Tentoonstelling José Parrondo

[+ ex-libris]

Doorlopend - tot eind mei '99

VAN DO 22/4 TOT ZA 24/4

-20% OP ALLE STRIPS & COMICS

Het Besloten Land

[Strips - Comics - Cool Media]

Parijsstraat 16, 3000 Leuven

Tel. 016 / 22.58.40 • Fax 016 / 29.47.85

E-mail: info@hbl.be • Website: www.hbl.be

Op de valreep van de twintigste eeuw heeft de NAVO het wenselijk geacht haar vijftigjarige bestaan te vieren met het nodige militaire machtsvertoon. Ondertussen wordt het westerse geweten, tussen de precisiebombardementen met onvermijdelijke bijkomstige schade door, gesust met de schrijnende beelden van horden Kosovaren op de vlucht voor het regime in Belgrado. Weinig Westerlingen maken zich in vredetijd illusies over de ware toedracht van dergelijke humanitaire acties: ieder kind wist dat het ook met de bevrijding van Koeweit niet om het herstel van de democratie aldaar ging. Zou het nu anders zijn? Stuitend is echter dat het Westen zich dit keer maar al te graag het miselijk makende rad voor de ogen laat draaien alsof het enige oogmerk van de NAVO de verdediging van de mensenrechten zou zijn. De geschiedenis zal leren wat de omvang is van de wederzijdse etnische zuivering die aan de gang is in Kosovo. Zij zal echter ook leren dat de NAVO-interventie er op geen enkele manier iets aan verholpen zal hebben. Integendeel, nooit stond de Servische bevolking zo eensgezind achter haar verguisde leiders.

De geschreven pers biedt gelukkig nog enig soelaas voor wie de zaken met de nodige kritische zin wil beschouwen. Feiten worden ons in de televisiejournaals al lang niet meer meegedeeld. Sta mij toe enkele kanttekeningen te plaatsen bij de gebeurtenissen van afgelopen weken: etnische zuiveringen zijn al aan de gang sinds het begin van het conflict in Joegoslavië. Zij zijn echter geenszins het alleenrecht van Milosevic en zijn kompanen à la Arkan. In de Krajina (het zuiden van Kroatië) woonden bij het uitroepen van de Kroatische onafhankelijkheid zeshonderdduizend Serviërs. Men zal vijftig jaar na de zuiveringen door de fascistische, vooral Kroatische militairen — die zelfs de Duitse officieren met walging vervulden — veel hypergesofistieerde luchtfoto's moeten tonen om die zeshonderdduizend Serviërs daar nu nog allemaal terug te vinden. Toch kreeg Klein-Joegoslavië een embargo aan z'n broek, omdat het niet naliet deze bloederige strategie ook op de Kroaten en Moslims in Bosnie toe te passen en bleef Kroatië daarentegen gespaard van om het even welke internationale sanctie. De demonisering van Milosevic door de Westerse alliantie is een onmiskenbaar staaltje van twee maten en twee gewichten.

Men kan niet nalaten zich af te vragen wie of wat de huid van Tudjman gered heeft. Joegoslavië was in zijn oude vorm een lappendeken van volkeren en culturen. Drie grote Europese godsdiensten (Katoeliken, Orthodoxen en Moslims) leefden er vreedzaam samen, omdat Tito de meeste volkeren verregaande culturele autonomie had verleend. Deze autonomie werd ontnomen toen op het einde van de jaren tachtig steeds meer regio's om onafhankelijkheid schreeuwden.

In 1987 — Milosevic is dan nog maar een schim — meldt journalist David Binder van de New York Times (1 november 1987) dat separatistische Albanese Kosovaren binnen het Joegoslavische leger, waar ze hun dienstplicht vervullen, terreur zaaien. Binder meldt dat zij Orthodoxe kerken aanvallen, Slavische medesoldaten vermoorden en Slavische vrouwen verkrachten. Serviërs slaan massaal op de vlucht en laten een 'etnisch zuiver' Albanese regio, Kosovaarse regio, achter waar hun volksgenoten ondertussen een minderheid zijn geworden. In 1987 vormden de Albanen 85 procent van de bevolking in Kosovo. Het hoge geboortetijfer van deze Albanen en de uittocht van Serviërs hebben de verhoudingen in de bevolking drastisch gewijzigd: vlak na de Eerste Wereldoorlog was de meerderheid van Kosovo nog van Slavische afkomst. Het is een label dat Rambouillet de nationalistische separatisten van het Kosovaars bevrijdingsleger UCK hun zin niet wou geven door hen de facto slechts hun autonomie terug te geven, binnen Klein-Joegoslavië. Over drie jaar zou er in Kosovo een referendum komen over onafhankelijkheid. Merk overigens op dat de NAVO-bombardementen slechts een week bezig waren toen Amerikaanse politici publiekelijk al kwamen pleiten voor een onafhankelijk Kosovo. Is het een raadsel waarom Rambouillet voor Milosevic onaanvaardbaar was? Is het echter ook een raadsel waarom dit voor het Servische volk eveneens onbespreekbaar is? Of zou Vlaanderen Brussel ooit afstaan omdat daar nu 85% van de bevolking Franstalig is?

Dat de ingreep van de NAVO in strijd is met het internationaal recht werd door prof. Stryj van bij het begin van de bombardementen omstandig duidelijk

gemaakt. Dat de NAVO door de Uno-Veiligheidsraad te omzelen de Russische Federatie gewoon verdederde, staat eveneens als een paal boven water. Het is jammer genoeg een platitude te stellen dat de morele rechtvaardigheid van deze interventie verdacht is: NAVO-bondgenoot Turkije mag in Koerdistan blijkbaar zonder al te veel tegenwind zijn gang gaan. Ten tijde van de genocide in Rwanda en Burundi was er in mijlen geen Amerikaan te bespeuren. Bovendien koestert de NAVO de lalfhartige illusie Milosevic op de knieën te kunnen krijgen zonder zelf grondtroepen te moeten inzetten. Het verlies aan manschappen zou deze oorlog wellicht moeilijk verkoopbaar maken bij de publieke opinie. Ik wil gerust aannemen dat Bill Clinton oprecht gelooft dat hij de geschiedenis zal ingaan als de redder van het Kosovaarse volk. Geopolitieke en vooral economische drijfveren bleken in het verleden echter steeds de daden van de grootmachten te bepalen. Waarom zou het nu anders zijn? Enkel als de regio politiek stabiel is, kan begonnen worden met de aanleg van een (Amerikaanse) oliepijpleiding vanuit de Zwarte Zee, dwars door de Balkan tot aan de Albanese kust.

Sinisch genoeg speelt het feit dat straks enkel etnisch zuivere streken zullen overblijven dus in de kaart van deze plannenmakers. Het is onmiskenbaar zo dat de Verenigde Staten na de val van de Berlijnse muur de ex-kommunistische koek trachten te verdelen. Of zijn we al vergeten hoe Kabila de contracten met Amerikaanse bedrijven voor de ontginning van de mijnen van Katanga al op zak had nog voor hij in Kinshasa stond? Dat het op kommunistische leest geschoede regime in Belgrado nu sterker staat dan ooit, hebben de Verenigde Staten van Amerika vooral aan zichzelf te danken. Met de Albanese regering en het duistere UCK, waarvan de connecties met de internationale wapenhandel en drugsmafia geen geheim meer zijn, valt echter wel te praten als de Verenigde Staten hen nu even een handje toesteken. Zal dat straks ook zo zijn als ook het westen van Macedonië, waar de Albanen al een meerderheid vormen vóór de grote volksverhuizingen van de afgelopen weken, zich wil afscheiden van het moeder-

land? De NAVO heeft een historisch precedent geschapen om iedere etnische groep steun te verlenen die manu militari separatisme beoogt en daarbij geen terreur schuwt jegens de burgers van het vijandige regime. Het is op zijn minst bevredmend te moeten vaststellen dat de Europese lidstaten van de NAVO, maar ook Frankrijk, zomaar holderdebolder achter de Amerikanen aanlopen, vooral na de EU zopas nog eens vernederd op de vingers werd getikt door de lobby van Chiquita en andere Amerikaanse bananen.

In oktober was Milosevic bereid om zelfs troepen toe te staan op Kosovaars grondgebied om het toen bereikte bestaand te bewaken. Of hij nu al zijn troepen of slechts een gedeelte ervan terugtrok, doet weinig ter zake. Feit is dat het UCK van dat bestand gebruik heeft gemaakt om zijn positie te heroveren. Maar ja, Bill Clinton had het toen veel te druk met het schoonmaken van zijn imago en de jurk van Monica Lewinsky. Bovendien zou een integraal door Europa onderhandelde vrede geen enkel kruimeltje achterlaten voor de hongerijs Amerikaanse belangen. Ieder weldenkende burger is terecht verontwaardigd over het lot van de Kosovaanse vluchtelingen. Daarom bewijst het onvoorwaardelijk steunen van bombardementen op Joegoslavië nog maar eens het deficit van de Europese politieke instellingen, die hun jarenlange falen in de Balkan nu menen te kunnen compenseren met een ondoordacht en onkontroleerbaar militair machtsvertoon op instigatie van Washington. Ondertussen schaarde de ganse Belgische politieke wereld zich unaniem achter Albright.

Michel Van Dyck,
assistent fakulteit Psychologie en
Pedagogische wetenschappen

vorig nummer

K	L	I	N	K	K	L	A	A	R
I	K	A	N		E	U	R	O	
K	A	R	I	E	K		I	O	
K	L	U	W	E	N		A	A	S
E	G	A	G	A	L		E		
R	E	L	S		R	A	N		
P	E	N	O	N	R	A	A	D	
O	M	S	P	I	E		R	A	
E	M	O	E		E	S	P	A	
L	A	S	T	E	R	T	A	A	L

Vlaams Marxistisch Tijdschrift

in het lentenummer 1999 o.m.

André Mommen

De SP tussen paars en rooms-rood

Alberto Chilosi

Italiaanse communisten: de lange mars

Batara Simatupang en Indra Wahab

Sociale gevolgen van de Indonesië-crisis

Winfred Dolfsma

Veblen en de Institutionele economie

Jenny Walry

Postmodernisme en de linkerzijde

Griet Van Meulder

Vakbond en mijnpatroonaat in Limburg

en boekbesprekingen

los nummer 240 Fr - abo. 750 Fr

op 001-0579148-37 van

IMAVO vzw - 1000 Brussel

gratis PROEFnummer? bel/fax 02.514.00.08

http://www.democratisch-links.be/vmt

e-mail: imavo.vmt@ping.be

VMT in Leuven: bij ACCO, Wereldwinkel

en Masoreelclub (Ierse Predikherenstr.)

kruiswoord

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1										
2										
3										
4										
5										
6										
7										
8										
9										
10										

Horizontaal — 1 Computerteken 2 Driest en onbezonnen — Vervoermiddel — Besmettelijke ziekte 3 Aartsbisdom — Fijngemaakt eten — Boom 4 Kleur — Russische rivier 5 Belgische gemeente — Schaakterm 6 Vrucht — Muurholte 7 Pers. vzw. — Persoon die maaltijden bereidt 8 Europese rivier — Te eniger tijd — Chinese afstandsmaat 9 Tijdperk — Voorzetsel — Honingdrank 10 Gedachte die telkens terugkeert.

Vertikaal — 1 Lichaamsdeel 2 Amerikaans schrijver — Familielid — Vreemde munt 3 Lengtemaat — Vettige damp — Zoogdier 4 Griekse letter — Indische vogel 5 Frans schrijver en wijsgeer — Familielid 6 Brandgang — Inwoner van Groenland 7 Lage strek tussen heuvels — Deel van de bijbel 8 Spil — Forse kerel — Muzieknoot 9 Strafwerktuig — Muzieknoot — Aanvoerder der Zuidelijken 10 Kleine crimineel.

Door Filip De Keukeleere

kolofon

Veto
's Meiersstraat 5, 3000 Leuven
Tel 016/22 44 38, Fax 016/22 01 03
Jaargang 25, Nummer 27
19 april 1999

Ver. uitg.: Benny Debruyne
Hoofdredacteur: Jeroen Lissens
Redactiesekretaris: Benny Debruyne
Redactie: Katrien 'poezenwoef' Darras, Joost 'chichuahuake' Helsen, Sofie 'bezeke' Overstijns
Cartoons: Bartel 'tarzanneke' Volkaert
Doka: Dirk 'sjoekje' Bernard, Joost Helsen, Jeroen 'poepeke' Lissens, Ivan 'bolleke' Put, Pieter 'piemeltje' Van der Aa
Medewerkers: Joke 'schalulleke' Bellen, Margo Foubert, Thierry 'prutske' Laenen, Herman 'flosjke' Pauwels, Jeroen 'woefke' Peeters, Diederik 'derrikske' Vandendriessche, Bartel Volkaert
Layout en vormgeving: Benny 'honnibonni' Debruyne, Dirk Bernard, Stijn 'biebeltje' Bovy, Filip 'koalabeertje' De Keukeleere, Marie-Anne 'koffiekoek' Dedeurwaerdere, Margo 'mandarijntje' Foubert, Stijn 'kersje' Heirman, Joost & Ilse 'de reddertjes' Helsen, Thierry Laenen, Willy 'smaailje' Leung, Jeroen Lissens, Herman Pauwels, Jeroen 'tsjoepke' Peeters, Sixten 'tinkiewinkje' Tolle, Hans 'sjerieke' Vandenebeele
DTP: Dirk Bernard, Filip 'gniffeltje' De Keukeleere, Willy 'oliefantje' Leung, Sixten Tolle, Hans Vandenebeele
Frieten: Jeroen 'bloemknopke' Lissens
Spelling: Dirk Bernard, Filip De Keukeleere
Eindredactie: Benny Debruyne, Stijn Bovy, Stijn Heirman
Internet-Veto: <http://www.veto.student.kuleuven.ac.be>
e-mail: veto@veto.student.kuleuven.ac.be
Zetwerk en publiciteit Allasset Leuven (016/22.04.66)
Drukkerij: Artios (Kampenhout)
Oplage: 9000 exemplaren
ISSN-nummer: 0773-5162
Redactievergadering iedere vrijdagnamiddag om 16.00 u

zoekertjes

√ Ann en Marie-Anne laten ons vissen naar wat zij samen hebben uitgespookt. Het enige dat we weten is dat het iets genant moet zijn geweest...

√ Keukie denkt dat het feit dat zij zo gezellig samen een sigaret kunnen opsteken, erg veelzeggend is

√ E. V. kom je nog eens naar de gezellig-vrijdagavondfuif?

√ Ben je breeddenkend? Ben je op zoek naar een drie à viertal entoesiastelingen om een gemeenschapshuis op te richten in het Leuvense (eventueel het Antwerpse)? Iedereen is welkom. Doel: sociaal, kostendelend samenwonen met voldoende privacy. Interesse: 0477/61.61.83 of sb65@planetinternet.be

√ En tegenwoordig is Marie-Anne niet meer tevreden over Jeroen ("z6 raak ik nooit zwanger").

√ Maagd tot aan het huwelijk — maar meisjes onderen, dat is toch iets anders, laten we zeggen van hogere orde.

√ De hogere orde der koffiekoekevreters en nikotinepleisterdragers.

√ Olivier, GRATIS gaan skiën? Ge moest u schamen.

√ Wedstrijd tafeldans t.v.v. katamaran.

√ Woensdag in Winabar. Inschrijven bij Gilles, Kevin of andere kleuters.

√ Het is niet korrekt, maar laat ons zeggen: een gelukkige verjaardag juffrouw Husson!

√ Inge, hoe waren de eksamens? Ge leeft toch nog? En Stefaan toch ook nog?

√ Aan Sylvie uit de Windmolenveldstraat: binnenkort kom ik (langs).

√ Hoe interpretere je een koffiekoeke Freudiaans?

**Tikkantoor
Devano**
016/490.890

**Tekstverwerking * Laserprinting
Lay-out * Tekstinbreng**
Boeken, tijdschriften, cursussen, thesissen,....
**Gespecialiseerd in
wetenschappelijke materies
Professionele aanpak
Jarenlange ervaring**

T. & K. Van Nooten-Dehaes
Lodewijk van Velthemstraat 31
3020 Herent (Veltem-Beisem)

(advocaat)

WIE VAN DE DRIE??

Tiensestraat 118
Tel: 23.70.30

Ma.-Dp. 9 - 22u.
Vr. 9 - 20u.
Zat. 10 - 17u.

Tiensestraat 88
Tel: 23.70.02

Ma.-Vr. 9 - 19u.
Zat. 10 - 17u.

Naamsestraat 115
Tel: 23.70.08

Ma.-Vr. 9 - 19u.
Zat. 10 - 17u.

aangepaste uren tijdens KUL vakantieperiodes

agenda & ad valvas

DOOR STIJN HEIRMAN & PETER

MAANDAG

18.00 u **KONSERT** Recital-eksamen gitaar, in Lemmensinstituut, Herestraat 53, toeg. gratis, org. Lemmensinstituut.

20.00 u **FILM** Filmfun "Chikamatsu Monogatari" (Gekruisigde geliefden) van Kenzo Mizoguchi, in Stuc, toeg. 100/125/150/175, org. Stuc.

20.30 u **TEATER** De Onderneming speelt "Marius" van Marcel Pagnol, in Brandweerkazerne, aan de vaartkom, toeg. 200/250/300/350, org. Stuc.

20.30 u **KONSERT** Recital-eksamen dwarsfluit, in Lemmensinstituut, toeg. gratis, org. Lemmensinstituut.

22.30 u **FILM** New Harvest "Seul contre tous" van Gaspar Noé, in Stuc, toeg. 100/125/150/175, org. Stuc.

DINSDAG

10.30 u **KONSERT** Eindexamen kamermuziek, in Lemmensinstituut, toeg. gratis, org. Lemmensinstituut.

16.00 u **KONSERT** Recital-eksamen kamermuziek, in Lemmensinstituut, toeg. gratis, org. Lemmensinstituut.

18.00 u **KONSERT** Recital-eksamen saxofoon, in Lemmensinstituut, toeg. gratis, org. Lemmensinstituut.

20.00 u **TEATER** "Hard Brood" van Paul Claudel door Het Zuidelijk Toneel, in Stadsschouwburg, toeg. 550/400/250/385/280/175, org. Stuc/Dubbelspel.

20.00 u **FILM** Harvest Special "Radio on" van Showcase Chris Petit, in Stuc, toeg. 100/125/150/175, org. Stuc.

20.30 u **TEATER** De Onderneming speelt "Marius" van Marcel Pagnol, in Brandweerkazerne, toeg. 200/250/300/350, org. Stuc.

20.30 u **KONSERT** Recital-eksamen blokfluit, in Lemmensinstituut, toeg. gratis, org. Lemmensinstituut.

22.30 u **FILM** Filmfun "Chikamatsu Monogatari" (Gekruisigde geliefden) van Kenzo Mizoguchi,

in Stuc, toeg. 100/125/150/175, org. Stuc.

WOENSDAG

10.00 u **KONSERT** Recital-eksamen kamermuziek-dwarsfluit, in Lemmensinstituut, toeg. gratis, org. Lemmensinstituut.

14.00 u **KONSERT** Recital-eksamen kamermuziek-piano, in Lemmensinstituut, toeg. gratis, org. Lemmensinstituut.

14.00 u **FILM** "Laat de dokter maar schuiven" Nederlandse komedie van Nikolai Van der He uit 1980, in Vlaams filmmuseum en -archief, toeg. 50/25, org. Vlaams filmmuseum en -archief.

19.00 u **FILM** Maraton "Zolang er scheepsbouwers zingen" van Jan Vromman, in Stuc, toeg. 100/125/150/175, org. Stuc.

20.00 u **DEBAT** Ontwikkelingsplan voor de site van de UZ Sint-Pieters en Sint-Rafaël. Lezing door professor Marcel Smets en paneelgesprek, in AHZ, ingang langs Sint-Pieters Brusselsestraat, toeg. gratis, org. Stichting Stad en architectuur VZW.

20.00 u **FILM** "Laat de dokter maar schuiven" Nederlandse komedie van Nikolai Van der He uit 1980, in Vlaams filmmuseum en -archief, toeg. 50/25, org. Vlaams filmmuseum en -archief.

20.30 u **TEATER** De Onderneming speelt "Marius" van Marcel Pagnol, in Brandweerkazerne, toeg. 200/250/300/350, org. Stuc.

DONDERDAG

14.00 u **KONSERT** Recital-eksamen dwarsfluit-kamermuziek, in Lemmensinstituut, toeg. gratis, org. Lemmensinstituut.

20.00 u **FILM** 'Orwell's Animal Farm' (1955), magistrale tekenfilm ingeleid door Tom Jones (SJW), in Auditorium Vesalius 01.12, toeg. gratis, org. SJW.

20.00 u **LEZING** Wereldboekendag "Groeten met kinderboeken. De kracht van (voor)lezen" door Jan van Coillie, in Boekhandel Infodok/

Davidfonds, toeg. gratis, org. Infodok/Davidfonds.

20.30 u **TEATER** De Onderneming speelt "Marius" van Marcel Pagnol, in Brandweerkazerne, toeg. 200/250/300/350, org. Stuc.

20.30 u **KONSERT** Recital-eksamen orgel, in Lemmensinstituut, toeg. gratis, org. Lemmensinstituut.

20.30 u **KONSERT** Beethoven Academie 97 o.l.v. Jan Caeyers brengt werk van Beethoven en Mendelssohn, in PDS, toeg. 650/500/350, org. Beethoven Academie.

20.30 u **KONSERT** Postmen + DJ Riot Squad, in Stuc, toeg. 200/250/300/350, org. Stuc.

VRIJDAG

20.30 u **TEATER** De Onderneming speelt "Marius" van Marcel Pagnol, in Brandweerkazerne, toeg. 200/250/300/350, org. Stuc.

ZATERDAG

15.00 u **LEZING** Jeugdboekenweek Slofste, in Boekhandel Infodok/Davidfonds, toeg. gratis, org. Infodok/Davidfonds.

15.00 u **WORKSHOP** "Muziek en multimedia. Van sample tot hip hop" o.l.v. Fernand Buyls (Cro Magnon), in Pangaea, Vesaliusstraat 34, toeg. 150/200, org. Jeugd en muziek Leuven.

19.30 u **DEBAT** "Kaffee De Zesde Dag" praatkafé met Anne Van Asbroeck en/of Kathy Lindekens, in De Flint, F. Lintstraat 4, toeg. gratis, org. Jongsocialisten Leuven.

20.00 u **DANS** Het Paleis/Dirk Opstaete "De Afscheidsymfonie", een compositie voor kamerorkest en ballet, in Minnepoort, toeg. 350/280, org. Cultureel Centrum Leuven.

ZONDAG

11.00 u **JUBILEUMFEEST** Esperanto 3000, in CC Romaanse Poort, toeg. gratis, org. Esperanto 3000.

20.00 u **FILM** New Harvest "Orbus Pictus" van Martin Sulk, in Stuc, toeg. 100/125/150/175,

org. Stuc.
22.00 u **KONSERT** Jazz op zondag, in Stucbar, toeg. gratis, org. Stuc.

MAANDAG

20.00 u **FILM** Filmfun "Junfukällan" van Ingmar Bergman, in Stuc, toeg. 100/125/150/175, org. Stuc.

22.30 u **FILM** New Harvest "Orbus Pictus" van Martin Sulk, in Stuc, toeg. 100/125/150/175, org. Stuc.

20.00 u **TEATER** "De ernst van Ernst" van Oscar Wilde, door Carrousel. Met Theo d'Or winnares 1998 Marlies Heuer in de rol van Lady Bracknell. Belgische première, in Schouwburg.

Historia

• 20/04 om 20.00 u: Laatste Cantus!, in Rector.

Katechetika

• 20/04 om 21.00 u: Paasfuif: 'Leg 'ms een ei'-fuif, in Cuythoek.

VTK

• 19/04 Verkiezingsactiviteiten (rodeo, messengevechten, doolhof), in en rond Alma 3, toeg. gratis. • 19/04 om 19.00 u: Verkiezingsdebat, in Celestijnenlaan 200 M 06, toeg. gratis. • 19/04 om 20.30 u: Cantus, in Waalberg. • 20/04 Verkiezingsactiviteiten, in en rond Alma 3, toeg. gratis. • 20/04 om 17.30 u: Barbecue en optreden, in Alma 3, toeg. gratis. • 20/04 om 21.00 u: Filmavond, in Alma 3, toeg. gratis. • 21/04 Iolploegennamiddag, in Alma 3, toeg. gratis. • 21/04 om 22.00 u: Blauweball(ett)enfuif, in Lido. • 22/04 Presidiumverkiezing, in RC-bar.

AVONTUURLIJKE JONGERENREIZEN

18 tot 28 jaar

TREKTOCHTEN EN WANDELINGEN

rafting of canyoning, per kajak of terreinfiets

Te voet gaan als middel om veel te beleven en ontdekken, om je grenzen te verleggen • in kleine groep, Nederlandstalig begeleid door dynamische jongeren • in Europa, Marokko, Turkije, Nepal, Tanzania, ... • ver van het massatoerisme • duidelijke alles in-prijzen

VRAAG DE BROCHURE

Refugiestraat 15, 3290 Diest ☎ 013 / 33 40 40
fax 013 / 32 16 08 • e-mail: anders.reizen@ping.be

**Anders
reizen**

Grand Café La Royale

het eet-, praat- en leescafé

tegenover het station in Leuven

dagmenu en à la carte, snacks, ijsjes en ... tapbieren en groentesappen, warm en sterk en ... elke dag diverse (inter)nationale dagbladen, tijdschriften en ...

elke dag open tot 1 uur 's nachts

“De CVP regeert al meer dan veertig jaar, laat hen maar eens naar huis gaan”

et zijn frappante uitspraken over onderwijs manifesteerde econoom Paul De Grauwe zich jarenlang als het 'enfant terrible' van de Leuvense universiteit. Zijn uitgesproken liberaal gedachtegoed ging ook aan VLD-kringen niet onopgemerkt voorbij. Bij de moeder aller verkiezingen — op 13 juni — zal Paul De Grauwe de vierde plaats op de VLD-Senaatslijst innemen.

Proffen & Politiek

Veto: Wat doet een liberaal aan de Katholieke Universiteit van Leuven?

De Grauwe: «Twintig jaar geleden zou dat onmogelijk geweest zijn. Dan was je in Leuven bijna verplicht om je politiek engagement om te zetten in lidmaatschap van de CVP. Op ideologisch vlak is onze maatschappij gelukkig wat toleranter geworden. Als student heb ik de beweging rond mei '68 meegemaakt, die toch voornamelijk voortspoot uit een links gedachtegoed. Met de jaren, door volwassenere en rijper te worden, ben ik op politiek vlak een liberaal geworden (lacht). Het denkkader in de economie — mijn studie — was ook hoofdzakelijk liberaal: onafhankelijke wezens die naar eigen voorkeur consumeren bij onafhankelijke producenten op een vrije markt.»

Veto: Men kan een economisch kader toch ook gebruiken om aan te tonen dat er sociale correcties nodig zijn. Een studie economie heeft toch niet onvoorwaardelijk tot liberale opvattingen te leiden?

De Grauwe: «Nee, dat klopt. Maar als je nu kijkt naar de socialisten, naar iemand als Frank Vandebroucke, dan moet je toch konkluderen dat zij een enorme bekering hebben gekend. Nog niet zo lang geleden pleitte de SP bij monde van Vandebroucke trouwens, voor de nationalisatie van grote sectoren van de economie. In het midden van de jaren tachtig heeft dan de ommekeer plaatsgevonden. Ik beweer nu dat wij allemaal liberaal zijn. Geen enkele serieuze socialist gaat nu nog zeggen dat de markteconomie moet worden afgeschaft. Dat principe is vandaag algemeen aanvaard. Als ik in recente interviews met Vandebroucke lees tot welke konklusies zijn verblijf in Oxford heeft geleid, kan ik enkel vaststellen dat hij mijn oude bevindingen voor een deel kopieert. Ik beweer al jaren dat het budgetair beleid in Europa de verkeerde weg opgaat. Frank verwijst daarbij terecht naar de Amerikaanse Federal Reserve, die een soepel monetair beleid voert met lage rentevoeten. Dat is inderdaad de enige mogelijkheid om de groei van de economie te ondersteunen en tegelijkertijd de staatschulden af te bouwen. Ook bij de CVP twijfelt niemand nog dat de vrije markt de basis van het economisch bestel vormt. In de na-oorlogse periode is maar één model overreed gebleven: de markteconomie in combinatie met een politieke democratie.»

Veto: Bestaat er volgens u dan geen enkel gevaar voor ontsporing binnen het westers model?

De Grauwe: «De combinatie van de markteconomie en de politieke democratie mag nooit verbroken worden. Een markteconomie draagt inderdaad mogelijke ontsporingen in zich. In een zuiver marktmodel is het niet evident dat diegenen die niets kunnen presteren iets krijgen. Je hebt

ook andere mechanismen nodig die sociale correcties kunnen aanbrengen of bijvoorbeeld de verloedering van het milieu kunnen tegengaan. Die mechanismen moeten geleverd worden door de politieke democratie. Dat betekent dus dat er een voldoende aantal mensen in de samenleving de politiek moet dwingen om correcties aan te brengen.»

Veto: In hoeverre garandeert de VLD die sociale correcties?

De Grauwe: «Wat ik nu zeg, heb ik tien jaar geleden ook al geschreven in mijn boek 'De zichtbare hand'. De liberale idee van een sterke staat was vroeger 'l'état gendarme'. De politiediensten moesten zorgen voor veiligheid, voor de rest mocht de staat niet ingrijpen. Dat was een heel bekrompen visie. Er is in onze politieke cultuur een soort consensus ontstaan: de socialisten hebben geleerd van de liberalen dat ze moeten ophouden met het verdrukken van de vrije markt, terwijl de liberalen geleerd hebben dat de staat meer is dan louter 'law and order'. Daardoor is er ook nog zo weinig debat over die dingen, want we zijn het in essentie allemaal eens over het basisstramien.»

Paars

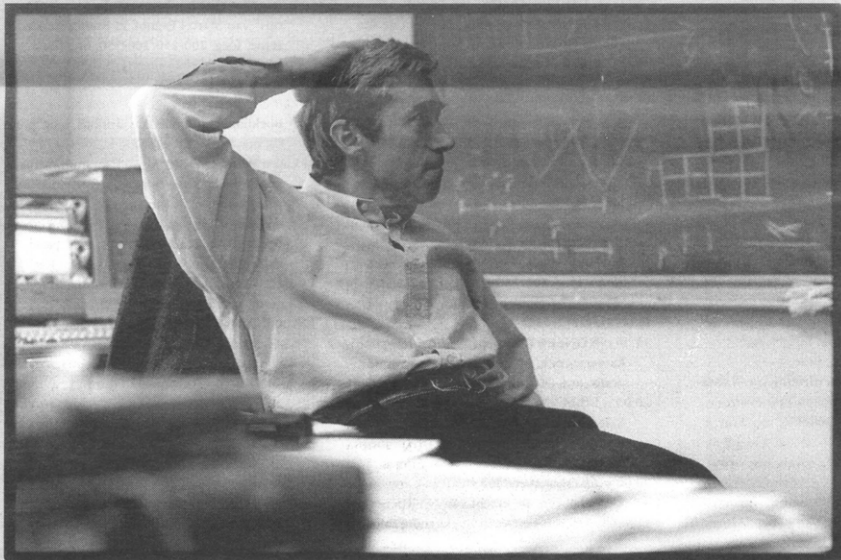
«Al die programmaverschillen die bij de verkiezingen dik in de verf worden gezet, betekenen niet veel meer. Maar voor een democratie is het van het grootste be-

voor een efficiënte werking van onze democratie is dat echt belangrijk. Spijtig genoeg wordt dit in Vlaanderen geblokkeerd door een personenkwestie: er zijn een aantal mensen die elkaar niet kunnen luchten. Als zij weg zijn, is paars wel mogelijk. In Wallonië is de kans op een PS-PRL-kolentie reëel. Je gaat mij toch niet zeggen dat er iets is dat dat bij de Vlamingen verhindert: de genen of zo?»

Keuze

Veto: U verwierf in de jaren tachtig bekendheid met controversiële standpunten over het onderwijsbeleid. Verdedigt u die nog steeds?

De Grauwe: «Het universitaire onderwijs heeft een dubbel aspect: enerzijds is er een investering in kennis die de maatschappij ten goede komt en anderzijds een investering in kennis, positie en prestige van individuen. Nu is het zo dat pakweg vijftien-negentig procent betaald wordt door de gemeenschap, en slechts vijf door het individu. Deze wanverhouding moet weg: de student dient een groter deel te betalen — misschien niet onmiddellijk maar via een studielening. Als je de kostprijs van de universiteit van het budget af laat hangen, krijg je natuurlijk een situatie dat je moet inkrimpen op dat bedrag, en dan leiden de studiebeurzen daar ook onder. Maar als je diegenen die het zich kunnen permitteren meer laat betalen, dan ontlast je het budget. En dan komen er meer middelen voor

Ik hem een nieuw espressomachine.

(foto Joost Helsen)

lang dat het personeel dat aan de macht is regelmatig afgewisseld wordt. Want hoe langer mensen aan de macht blijven, hoe meer netwerken van macht én van corruptie ontstaan. Als je een partij hebt die vijftig jaar aan de macht is, krijg je natuurlijk het fenomeen dat zij alle belangrijke politieke benoemingen beheerst. Wij proberen ons te verkopen natuurlijk, door te zeggen dat we het beter zouden doen. Maar dat is gewoon niet waar. Ik geloof niet dat wij betere mensen zouden hebben dan de CVP of de SP. Het is gewoon belangrijk dat er eens een nieuwe ploeg komt.»

Veto: Uit welke coalitie moet die nieuwe ploeg dan bestaan?

De Grauwe: «Volgens de logica van democratische vernieuwing die ik hier verdedig, verkies ik een coalitie van liberalen met socialisten. De CVP regeert al meer dan veertig jaar, laat hen maar eens naar huis gaan. Ik weet dat men dat aan een katholieke universiteit niet graag zal horen, maar

het studiebeurzensysteem. Er komt dan ook een ontlasting van de begroting: dat betekent dat je de belastingen kunt verminderen.»

Verdomme

Veto: Studenten komen veelal uit de middenklasse. Uw voorstel zorgt ervoor dat meer mensen — ook uit die klasse — een financiële drempel zullen kennen. Moeten er dan weer meer studiebeurzen komen?

De Grauwe: «Maar kom, de middenklasse kan dat toch dragen: ze zijn toch zeker bereid om een honderdduizend frank inschrijvingsgeld te betalen. Je moet de mensen toch een beetje voor hun verantwoordelijkheid plaatsen en zien dat ze een juiste keuze maken. Ik blijf erbij om zoveel mogelijk aan diegenen die het kunnen betalen, het prijskaartje erbij geven. Anders krijg je een Mattheüs-effekt: door alle mechanismen die we nu hebben in de begroting, zijn het eigenlijk de hogere klassen die profiteren.

Proffen & politiek

In Veto's reeks 'Proffen en politiek' wordt wekelijks een professor geïnterviewd die deelneemt aan de verkiezingen. Daarbij komt elke week een andere partij aan bod. De reeks zal eindigen met een debat tussen de vertegenwoordigers van de politieke jongerenbewegingen. Deze week is professor Internationale Economie Paul De Grauwe aan de beurt. De Grauwe was in 1991 gekoopt senator, in 1995 kamerlid voor het arrondissement Leuven en staat nu op een vierde plaats van de Senaatslijst voor de VLD.

Dus ik denk dat mijn voorstel dichterbij een sociaal optimum komt dan het huidige systeem.»

Veto: Maar u maakt het probleem groter: u gaat het voor meer mensen moeilijker maken de universiteit te kunnen betalen.

De Grauwe: «Ik constateer dat vandaag in Europa grosso modo tien procent van de studenten uit de arbeidersklasse komt — ongeacht de financieringsmethodes. Ook Amerika kent eenzelfde participatie, want hoewel daar de markt erg speelt, zijn er ook correcties. In Amerika is het excessief omdat je de volle pot moet betalen, vijf-honderdduizend of één miljoen. Mijn voorstel blijft stukken daaronder en dus zeg ik dat een meerderheid van de Belgen dat kan betalen vermits men dan ook de belastingen kan verminderen. Je moet het in die context ook zien. Het gaat erom dat je de mensen met hun neus op de werkelijkheid moet duwen, want nu hebben ze de idee dat het allemaal gratis is. Ik vind dat de bal in jullie kamp is: verantwoord maar eens dat een groot deel van de bevolking, die niet studeert, voor jullie moeten betalen. De arbeiders die niet zulke subsidies krijgen moeten betalen voor studenten uit de hogere klassen, die zowat gratis kunnen gaan studeren en later een mooie maatschappelijke positie en een goed loon krijgen. Degene die zo'n stelling verdedigen, moeten verdomme goede argumenten hebben.»

Veto: Als de studentenpopulatie een correcte afspiegeling zou zijn van de ganse bevolking — als de arbeiderskinderen niet ondervertegenwoordigd zouden zijn aan de universiteit — heb je het probleem niet meer dat er geld stroomt van de lagere inkomensklassen naar de hogere. Dus pleit de studentenbeweging ervoor dat probleem op te lossen, door een democratisering van het onderwijs. U lijkt daar niet bij stil te

staan.

De Grauwe: «Ik zeg gewoon het alternatief, waarbij je mensen doet betalen voor wat ze krijgen. Als iemand een dure auto wil kopen, moet die dat betalen, ik toch niet. Als jij naar de universiteit gaat, en ik niet, dan moet ik dat toch niet financieren? Dat is dezelfde redenering. Als jij zegt dat dat niet waar is, moet jij dat bewijzen. Ervoor zorgen dat de universiteit dezelfde sociale stratificatie heeft als de rest van de maatschappij zoals u doet, lijkt me bijzonder utopisch. Dat is heel mooi maar het is nu eenmaal niet zo en dat zal nooit zo zijn. Een universiteit is altijd selectief naar intellectueel niveau. Als er voor bepaalde klassen een financiële drempel is, zorg er dan voor dat die lager wordt. Dat is toch geen kontradictie met wat jij zegt.»